Sakala

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878.

Täna 6 lehekülge

ILMUB KOLM KORDA NÄDALAS: teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval Sakala Kirjastusühisuse väljaandel.

Päätoimetaja vann. adv. K. Baars.

Toimetus Viljandis, Lossi uul. nr. 22, Sakala Panga majas, 2-sel korral.

Toimetuse kõnetunnid kella 10—12 p.

Toimetuse telefonid: üldine 31, trükikojas ja talituses 231, kohalikud teated 31, päevauudiste osakond 231, päätoimetaja kabin. 3 ja kort. 97, toimetaja A. Loorits, kabin. 31 ja korteris 251.

Tarvitamata käsikirju alal ei hoita.

Hinnate kaasandeks poole aasta ja pikema aja tellijatele põllutöö ajakiri „Uus Talu"

Oksiknumber 5 senti

Talitus Viljandis, Lossi uul. 22, Sakala Panga majas, alumisel korral. Avatud äripäeviti kella 8—17, lehe ilmumise päeva eelõhtul ka kella 20—23.

Talituse telefon 231.

Tellimise hind: 1 kuu pääle 60 snt., 2 k. — 1 kr. 20 snt., 3 k. — 1 kr. 60 snt., 6 k. — 3 kr. 10 snt., 12 kuu pääle 6 kr. 10 snt. Välismaale 1 kr. 20 snt. kuus. Aadressi muutmine 10 senti.

Kuulutuste hind: kuulutuseküljel — 4 snt., 1-sel lhk. — 8 snt., tekstis kuulutusekirjaga — 10 snt., tekstis tekstikirjaga või eriliste tingimustega paigutamise suhtes — 12 snt. iga mm ühel veerul. Välismaalised 100 prots. kallimad, värvilised erikokkuleppel. Kuulutusi ilmuvasse numbrisse võetakse talituses vastu lehe ilmumise eelpäevadel ainult kuni kl. 3-ni p. l. järgmisse numbrisse ja teistel päevadel aga talituse lahtiolekuaja lõpuni.

Aadress kirjadele ja rahasaadetistele: „Sakala", Viljandis, postk. nr. 32.

Nr. 85 | **Viljandis, neljapäeval, 18 juulil 1929.** | **51. aastakäik**

Politiline hingepalve

kõrvust haigestunud erakonnale.

Issand lasku oma pale paista sinu pääle ja olgu sulle armuline. Aamen!

Issand andku sulle mõistlikku meelt ja leplikku läbisaamist kõigepäält sinu sõpradega ja siis ka sinu vaenlastega. Aamen!

Issand hoidku sind kõrgete tutvuste eest, et sa jällegi ei saaks raskeid haigusi ja et su kõrvad enam ei hakkaks kohama. Aamen!

Issand andestagu kõik sinu senised plaksud ja sorrid, et sa võiksid alata uut elu ausalt ja otsekoheselt. Aamen!

Issand, ära vala oma viha sinu pääle nende patuste mälestuste pärast, mis sinu valitsemise päevilt jäid kirikute mahalõhkumise plaanidest. Aamen!

Issand õnnistagu sinu uut sisseastumist sellesse kõrgesse kogusse, mille pääle sa varemini sülitasid, oma Issandat tänades säält väljapääsemise eest. Aamen!

Issand, ära saada oma jüngreid kiusatusse teiste erakondade suhtes, vaid kaitse neid kõigest kurjast, mis mujalt võib tulla. Aamen!

Ettewalmistused sõjaks Kauges Idas

Nõukogude wäed on läinud üle Hiina piiri ja wallutanud Hailari jaama? Hiinawaenulised meeleawaldused Moskwas ja Berliinis.

Diplomaadid arwawad, et sõda siiski ei tule.

Sündmuste arenemine Kauges-Idas ei ole weel omandanud niisugust kuju, millest peaks paratamatult järeldama, et Hiina-Wene konflikti lahendamisel wõetakse tarwitusele sõjariistad. Mukdenist Londoni kaudu tulnud teade kõneleb küll, et nõukogude wäeosad on okupeerinud Ida-Hiina raudteel Hailari jaama, kuid see sõnum ei ole weel kinnitust leidnud. Üldiselt leiab Nankingi walitsuse samm Tokio ja Berliini politiilistes ringkondades hukkamõistmist, kuna seda peetakse jämedaks rahwuswaheliste kommete rikkumiseks. Siiski ei peeta wõimalikuks Hiina-Wene sõda, kusjuures tuletatakse meelde, et mõlemad riigid on ühinenud Kelloggi paktiga, mis sunnib neid lahendama kõiki tüliküsimusi rahulisel teel. Teisest küljest peetakse Nõukogude Wenemaad praegusel filmapilgul liig nõrgaks selleks, et ta riskeeriks hakata oma huwisid kaitsma sõjariistus jõuga. Ollakse arwamisel, et konflikt lahendatakse kas Rahwasteliidu wõi Jaapani waheleastumise teel, kuna Hiina walitsuse samm Mandzhuurias puudutab ka Jaapani huwisid.

Kuid mõlemal poolel on käimas energilised sõjalised ettewalmistused. Inimesed, kes Siberist tulnud, kõnelewad, et SSSR kogub kiires korras Hiina piirile sõjawägesid. Tshitast lähewad iga tund wälja sõjawäerongid. Ka Hiina on saatnud oma jõudude toetuseks Ida-Hiina raudtee piirkonda 5.000 meest. Mandzhuli piirilinna on koondatud 10.000 Hiina sõdurit. Moskwas oodatakse praegu suure põnewusega Nankingi walitsuse wastust nõukogude ultimaatumile. Teatawasti nõudis nõukogude walitsus Hiinalt wastust kolme päewa jooksul, kuid nüüd teatas Hiina esindaja Moskwas Sjaweisun, et ultimaatumi tõlkimise ja postiraskuste tõttu tuleb kolm päewa arwestada alles 15. juulist. Moskwa politiilistes ringkondades loodetakse, et konflikt ei arene sõjani, kuna arwatakse, et Hiina annab kindlasti järele. Kui aga need lootused ei peaks täide minema, siis on sõjawägede saatmine Hiina piirile mõõdupäästamatu, kuid ka sel juhtumisel kawatsewat nõukogude walitsus piirduda ainult Ida-Hiina raudtee okupeerimisega.

Moskwas kestawad edasi hiinawaenulised meeleawaldused. Peetakse suuri miitinguid, kus ägedasti protesteeritakse Nankingi walitsuse tegewuse wastu ja nõutakse, et nõukogude walitsus awaldaks wastusurwet. Moskwa tõukel on kommunistlikke meeleawaldusi toime pandud ka Berliinis. 15. juuli õhtul kogus Hiina konsulaadi ette Berliinis suur rahwahulk, kes hakkas pommitama hoonet kiwidega ja purustas kõik aknad. Meeleawaldusest wõtsid osa mitusada kommunisti. Kui politsei kohale jõudis, olid meeleawaldajad juba kadunud. Kommunistlik „Rote Fahne" kuulutab ette nuusi meeleawaldusi, mis korraldatakse protestiks Hiina rõõwliku kallaletungi wastu Nõukogude Liidule.

Nankingist teatatakse, et Hiina walitsus on wiimaste sündmuste puhul wõtnud kindla seisukoha, kuid see ei ole weel praegu awaldatud. Wäliminister Wang ei ole praegu Nankingis. Enne tema tagasitulekut ei wõetawat ette midagi otsustawat. Wangi oodatakse Nankingi käesolewa nädala lõpul. Kuid wahepääl jätkatakse energiliselt Mandzhuuria puhastamist kommunistlikkudest agentidest, kes saadetakse maalt wälja. Shanghais walitseb arwamine, et Hiina-Wene konflikt laheneb rahulisel teel. Nankingi walitsus oma poolt püüdwat diplomaatilisi wahekorda Nõukogude Wenemaaga uuesti jalule seada, kuna ta ei pidawat pooldama Mandzhuuria wõimude liig järske samme.

„Berl. Tageblatt" teatab, et Kauge-Ida töölisloomus walitseb suur ärewus. Tshitas pandi toime kohalise Hiina konsuli wastu äge meeleawaldus, kuna ta nõudis Hiina kommunistlikkude organisatsioonide likwideerimist. Telegraafiühendus Ida-Haana raudtee ja nõukogude maa-ala wahel on katkenud. Esimene rong Hiinast wäljasaadetud nõukogude raudteeametnikkudega jõudis Tshitasse 13. juulil. Üldse tuli rongiga 120 wene raudteeametnikku. Wenelased kaebawad, et hiinlased on wäljasaatmisel käinud nendega wägaa toorelt ümber. Kuna ühendus on katkenud, siis ei tea nad midagi oma omaste saatusest.

Moskwa lehtede toon on üldiselt wäga sõjakas, kuigi diplomaatilised ringkonnad peawad wõimalikuks konflikti rahulise lahenduse. Töölisloomus ei soowiwat sõda, kuid tarwiduse korral olewat iga mees walmis püssi kätte haarama. Lehed awaldawad üleskutseid tööstuslaenu omandamiseks, et sellega aidata tõsta Nõukogude Liidu kaitsewõimeid.

Need on esialgsed teated Hiina-Wene konflikti arenemisest. On täiesti arusaadaw, et sündmuste edaspidine käik oleneb wastusest, mille Nankingi walitsus saadab Moskwa ultimaatumile. Kuid üldiselt näib olewat seisukord niisugune, et Nõukogude Wenemaa, kes pärast läbikukkumist Euroopas hakkas süwendama maailmarewolutsiooni Aasias, on ka sääl täiesti wälja löödud oma senistelt positsioonidelt. Nõukogude Kauge-Ida politikale andis surmahoobi kindral Fengi sõjalise jõu kokkuwarisemine, kuna sellega ta kaotas wõimaluse arendada kommunistlikku propagandat Hiina sõjawäes ja rahwas. Nankingi walitsus näib olewat otsustanud teha lõpu kommunistlikule õõnestustööle ja wõtta kommunistidelt igasuguse wõimaluse edaspidiseks tegewuseks. Kuidas seisukord lõpuks likwideeritakse, on raske ennustada, kuid igatahes ei tule Moskwa sellest sündmuste keerisest wälja wõitjana, kuna tema wastu on olemas dokumentaalsed süüdistused. Igatahes kaotab Nankingi walitsus kõiki wõimalusi selleks, et Hiina tulewiku wõiks areneda ilma Moskwa nõunäideteta.

Kadrioru lossi kallis remont.

55.000 krooni kulus kohendamiseks, kuid talwekorteriks loss siiski weel ei kõlba.

Tööd ei tehtud korralikult.

Kuna Kadrioru lossi enne Rootsi kuninga tulekut weel wiimasel filmapilgul remonteerima hakati, siis ei saadud töid enam ametlikult wastu wõtta, waid seda tehti 16. skp. hommikul. Wastuwõtmise komisjonis olid: esimees riigisekretär hr. Terras, liikmed rahaministeeriumist hr. Reiman, riigikontrollist hr. Laane, teedeministeeriumist ehituste rewident Pikkow ja arhitektid Kunsik ja Matwei.

Kadrioru loss wajanud hädapärast remonti, sest alumise korra põrandad olnud läbi mädanenud, samuti olla katus kõdunenud. Kuid alles Rootsi kuninga tuleku eel leiti need wead üles, — muidu oleks ju wõinud loss kergesti seesolewale kunstimuuseumile kaela langeda!

Wastuwõtukomisjon tunnistas tehtud töö korralikuks. Töö kiiremaks läbiwiimiseks anti remonteerimine wälja mitmele ettewõtjale ja nii on saadud igale alale hankida asjatundja isik. Remont tehti majanduslikul teel ja läks maksma 55.000 krooni, mis polewatki just suur summa remondiks.

Kas loss riigiwanemale ka talwekorteriks jääb, pole weel selgunud, kuid wõetakse lähemal ajal kaalumisele. Siis selgub ka, missugused ümberehitused sääl weel tarwilikud on.

Serbia awantürist antakse wälja.

Radulowitshi eest hoolitseb nüüd ta ülesandja liig närwilikult

Peetakse läbirääkimisi Serbia politseiga.

Serbia endine politseikomissar Radulowitsh, kes walepassiga Eestis elamise pärast neljaks kuuks wangi mõisteti, wabastati 1500-kroonilise kautsjoni wastu. Kuna ta on aga Serbia politsei poolt tagaotsitaw, siis paigutati ta politsei arestimajja, kus tal tuleb istuda seni, kuni läbirääkimised Serbia politseiwalitsusega lõpewad.

Radulowitsh tunneb enesel istumise päris mugawa olewat, kuna ta naiskaaslane, kelle ülesandmisel ta õieti lõksu sattuski, ta eest nüüd eeskujuliselt hoolitseb.

Kord on siiski ka pronut äpardus tabanud, nimelt on ta kord hilise aja tõttu pidanud arestimaja ukse taha jääma. See äritas pronuest nii, et ta lärmi tõstis. Rahukohtunik, kelleni see lisa ulatus, karistas teda selle eest 10 krooniga „närwilise ülalpidamise" pärast.

Wägistamise katse Seinapalu teel.

17-aastane noormees rusikaga teekäija nein kallal.

Järwamaa teedel kardetaw liikuda.

14. juulil pääle lõunat läks Paides, Põlln tän. elutsew nein H. F. oma sugulasi, kes Mäo wallas Seinapalu külas elawad, waatama. Üksi mööda teed Seinapalu küla poole minnes, jõudes umbes kohale, kus tee Tagasaare poole keerab, märkas nein, et teda keegi kahtlane noormees jälgib. Nein kiirendas sammu, mille pääle noormees järele jooksma hakkas. Nähes, et noormehest lahti ei saa, astus nein tee äärde, andes sellega noormehele wõimalust möödaminekuks.

Niipea kui noormees nein kohale jõudis, peatas ta ja nõudis, et nein temaga sugulisse ühendusse astuks. Nein andis eitawa wastuse, mille pääle noormees temale niiwõrt kõwa hoobi wastu pääd andis, et nein meelemõistuse kaotas ja maha kukkus. Noormees lohistanud nein tee ääres olewasse timmitipõllule, kus wäewõimuga wägistada tahtis.

Wahepääl toibus nein sedawõrt, et ta appikarjudes noormehe ära hirmutada suutis.

Pääsedes wägistajast jooksis nein sugulaste juurde, kust asjast politseile teatati. Esialul oli aga raske süüdlast kindlaks teha, sest ehmunud nein ei teadnud ise tarwilisi juhatusi anda.

16. skp. tabas politsei Paide linnas kurjategija, kelleks osutus Johannes Saanwerk, 17 a. wana. Saanwerk wõeti wahi alla ja paigutati trellide taha. Noor wägistaja on umbes kaks nädalat tagasi Mäo walda Seinapalu küla asunud, kus ta pooltöötult ringi hulkunud. On arwata, et Saanwerk'il pääle selle kuriteo weel teisigi patte südamel.

Roobaste tellimine belglastele.

Raudteematerjalide walmistamisel kodumaa tehastele wäikesemad tööd.

Kogusummas tellimisi 1.529.500 krooni eest.

Esmaspäewal kinnitas teedeministri abi raudteematerjalide tellimise ehitatawale Tartu-Petseri raudteele. Teatawasti korraldati ettewõtjate wahel wähempakkumine, kusjuures asjatundjate komisjon oma ettepaneku ministeeriumile kinnitamiseks esitas.

Rööbaste tellimine anti Belgia firmale „Societe Commercial de Belgique", kogusummas 1.050.000 krooni eest- ja sidelappe 73.400 krooni eest. Rööpanaelu walmistab a.-ü. F. Krulli tehased Tallinnas 84.000 krooni eest, kuna sama tehas walmistab ka muhunaelu 9700 krooni wäärtuses.

Sadamatehased walmistawad polte ühes mutritega 23.000 krooni eest ja aluslappe 168.000 krooni eest. Ühelt Saksa firmalt telliti pööranguid 121.400 krooni wäärtuses ja Tõnisson ja Co. käest wedrusheibe 825 krooni eest. Nii on siiis jälle üks suurem tellimine, mille kogusumma ulatub 1.529.500 kroonini, ära antud ja tuleb ära oodata, kas ka see materjal meie kliimas pehmeks ei muutu, nagu see juhtus Wirma rööbastega.

Saksa riigipäewa esimees

tuleb Tallinnasse.

Delegatsiooniga kaasas Preisi töö minister.

Saksa riigipäewa saadikute delegatsioon, millesse kuulub 15 isikut, sõidab tulewa nädala alul Soome. Sakslased jõuawad esmaspäewal laewaga Tallinna ja peatuwad sääl paar tundi. Sadamasse läheb wastu riigikogu esimees ühes juhatuseliikmetega. Delegatsiooni juht Saksa riigipäewa esimees Loebe külastab ka Tallinna raekoda. Külaliste wastuwõtuks kogub raekotta esmaspäewa hommikuks linnawalitsus. Preisi töö minister, kes delegatsiooniga Soome kaasa sõidab, jõuab Tallinna Riia kiirrongiga juba pühapäewa hommikul ja tutwuneb siin linnawolinik Kana ja arhiwaar O. Greiffenhageni abil Tallinna arhiiwiga.

Wene sõjalaewad Eesti weres

Läinud laupäewa õhtul ilmus Narwa-Jõesuu kohale kalda äärde üks Nõuk. Wene ühekorstaline sõjalaew ja asus 2—3 klm. kaldast eemal ankrusse. Hiljemini kuuldus tugew plahwatus, laew oli ühe ujuwa miini leidnud ja laskis selle eemalt puruks. Hilised suplejad said miini plahwatusest tugewa lõögi. Laew sõitis selle järele minema Kroonlinna suunas.

Inglise kuningas opereeriti.

15. juulil kell 11 homm. wõeti Inglise kuninga juures ette uus operatsioon mädapaise kõrwaldamiseks paremas rinnas. Operatsiooni läbiwiimiseks tuli kõrwaldada kaks ribi. Arstide bülletääni teatel on operatsioon möödunud õnnelikult. Operatsiooni juures ole seitse eriarsti. Ka Walesi prints wiibis sel ajal Buckinghami palees.

Kohtuotsus Orlowi protsessis

Berliini kohus kuulutas otsuse Pawlonowski ja Orlowi protsessis, mille järele mõlemad kaebealused mõistetakse dokumentide wõltsimise pärast 4 kuuks wangi. Kuna arwesse wõeti ka eelmurimisel istutud aeg, siis wabastati mõlemad süüalused kohe wahi alt. Berliinis arwatakse, et Orlow ja Pawlonowski saadetakse maalt wälja. Mõneldakse, et ametiwõimud olewatki teinud selle kohase korralduse.

Huwitaw kuulutus.

Saapanumbri juures wõib tellida.

Ühes suuremas Saksa lehes ilmus järgmine kuulutus: „Müüa paar saapaid nr. 47 ja pruugitud kasukmantel odawa hinna eest. Saapanumbri juures wõib tingida".

Läis oodatakse kriisi.

Walitsuse koalitsioon on omawahel tülis.

Rahwahäältelus hoiab ärewil kõik rühmad.

Riia lehed teatawad, et Läti walitsuses olewat tekkinud tõsised lahkuminekud erisugustesse politiilistesse rühmadesse kuuluwate ministrite wahel. Asjast informeeritud ringkonnad ennustawad isegi walitsuse kriisi weel enne seimi istungjärgu algust.

Kõige tõsisemad lahkuminekud on tekkinud põllumeeste liidu ja noorpõllumeeste-wäikepõllupidajate bloki wahel, kus päätüliõunaks on põllutööliste sotsiaalse kindlustamise küsimus. Mõne lehe teatel olewat põllumeeste liitu kuuluwad rahwasaadikud seletanud, et nad lasewad ennemini laguneda praeguse koalitsiooni, kui nad wastu wõtaks noorpõllumeeste ja wäikepõllupidajate bloki liioldatud nõudmised. Nagu teadjalt poolt arwatakse, wõib just see küsimus tekitada terawaid lahkuminekuid. Edasi on weel terawaks küsimuseks Letgallia edumeelsete tubaka ja suhkrumonopoli sisseseadmise asjas. Omakorda peab rahwuslik blokk haigekassa seaduse ja sellega ühenduses olewad walitsuse korraldused liialdusteks.

Kõikidele neile lahkhelidele seltsib weel Läti praegune sisepolitiline põlewam küsimus — landeswääri maasaamise õigus. Rahwa meeleolu on niisugune, et osa seimi rühmi on nõus wastawat seadust tühistama juba ilma rahwahääletuseta. Osa rühmi tahawad aga sakslasi hoida koalitsioonis, mispärast nad on rahwahääletuse ja igasuguse landeswääriwaenuliste sammude wastu.

Praegu on kindel, et rahwahääletus teostub, sest tarwiline arw allkirju saadakse kokku. Rahwahääletus hoiab ärewil kõik rühmad, kalkuleeritakse, misugusele seisukohale tuleb landeswääri suhtes asuda. Landeswääri maasaamise õigus ongi kõigi kuria juur, mille tagajärjel on kadunud ühtlus praegusest Läti walitsuse koalitsioonist ja kerkinud silmapiirile kriisitont.

Skandaalne staadioni awamine Pärnus.

Pärnu uue staadioni awamise ilusat algust tumestas mõne Pärnu kaswatamatu jalgpallimehe barbaarne käitumine.

Kergejõustikus saawutati kaks Eesti rekordi.

Möödunud pühapäewal awati Pärnus juba teine staadion, seekord linnawalitsuse poolt ehitatud. Staadioni awamise puhul peeti wärskel spordiwäljal suuremaid kergejõustiku wõistlusi, millest osa wõtsid meie paremad sportlased üle terwe maa. Esimesena peeti staadionil naissportlaste wõimlemist, mille sooritasid Tallinnast kohalesõitnud wõimlejad puhtalt ja meeldiwalt. Teiste seas wõimles kaasa ka wärske „miss Estoonia" — prl. Meeta Kelgo.

Päähuwi koondus aga siiski kergejõustiku wõistlustele, kus loos meie tugewamad tuusad. Terwe päewa kohta purustati ka kaks Eesti rekordi — 4 korda 100 meetri teatejooksus Tartu poolt ja 3000 meetris Beldsinsky poolt. 100 meetris jooksis Schütz 10,8 sek., kuid seda ei loeta rekordiks, sest wõistleja warastas stardis. Ka oli wäike tuul järelt. üldiselt kujunesid tagajärjed järgmisteks:

Kergejõustiku wõistluste lõppedes peeti staadionil Tallinna—Pärnu linnawõistlust jalgpallis. Pärnu jalgpall wiimasel ajal on kahtlemata teinud edu ja on isegi Tallinna wäikeseltside koondusele hakanud pääwalu tegema, kuid Pärnu jalgpallil on üks suur wiga, mis tähendatud linna terwele spordiliikumisele jätab halwa mulje ja see on toorus. Ka linnawõistlus jalgpallis Tallinnaga kujunes pärnlaste tooruse demonstratsiooniks. Eriti kuulus Pärnu foulmeister Jensen, kelle arwele on kirjutatud nii mõnigi jala- ja ninalöök, kõrwaldatakse mängust, kuid Pärnu kaswatamatus ilmneb nüüd eriti kujukalt, kuna kiputi wahekohtuniku autot ümber lükkama, jne., kuna wahekohtunik pääses alles tallinlaste kaitse all. Jalgpalliwõistlus jäi pooleli teisel poolajal, kui Pärnu juhtis 2 : 1. Terwe see skandaal tuleb nüüd arutusele Eesti Jalgpalliliidus ning loodetawasti liidul jätkub küllalt jõudu oheldada Pärnu „weriseid wendi" — isikuid, kes spordis näewad wastaste wigaseks löömise abinõu.

Lätlased said mõisakülalastelt neli kuiwa.

Mõisaküla-Ruhja jalgpalliwõistlus lõppes 4:0 esimese kasuks.

Eesti-Läti piirialewite jõukatsumised.

Pühapäewal, 14. skp. kohtasid jalgpallis Mõisaküla „ülo" ja Ruhja (Läti) „Kranze" meeskonnad. Wõistlus peeti Ruhja linnas, ja nagu juba ette arwata wõis, lõppes mõisakülalaste kaaluka wõiduga.

Wõistluse eelpäewil jalgpallimehed küll kurtsid wäga palawate ilmade üle, kuid pühapäewal peitis päike enese ilusasti pilweliniku taha, ja nii oli ilm wõistluseks nagu loodud.

Mõisaküla pallirüütlid wõeti Ruhjas, nagu alati, joojalt wastu. Eeldused ilmastiku ja mänguplatsi suhtes olid kõige soodsamad.

Lätlased olid wälja pannud omad paremad mehed. Mäng üldiselt oli hoogne ja kokkumängult ilus. Silma paistis paiguti waid lätlaste toorus, kuna mitmed mõisakülalased mänguplatsilt pidid lahkuma weriste ja lõhutud säärtega. Ka oli plats märg.

Esimese poolaja alul lätlased püüawad kiire spurdiga palli mõisakülalaste wärawa alla toimetada, kuid kõik püüded seda wärawasse põmmutada äparduwad, nii et peagi eestlased on palli peremehed ning ilusatest söötudest käib pall esimese poolaja jooksul kaks korda lätlaste wärawas.

Teisel poolajal muutuwad lätlased juba wähe närwilikudeks ega suuda enam palli korrapäraselt juhtida, kuna mõisakülalased saawutawad weel kaks wärawat lisaks endistele. Kuni wahekohtuniku lõpuwileni püüawad mõlemad pooled teha, mis wõimalik, et saawutada paremust. Siis lahkuwad meeskonnad wastastikuste terwitushüüete saatel. Mõisakülalased wõidust särawail silmil, ruhjalased norus päil.

On möödunud wiis aastat, kui esmakordselt mõisakülalased kohtasid jalgpallis ruhjalastega. Selle aja jooksul on peetud 7 mängu, neist 4 mängitud Mõisakülas ja 8 Ruhjas. Mõisakülalased on 7 mängust wõitnud 4 ja kaotanud 8 mängu.

„Salto".

Moodsad suvekleidid siidist.

Wiljandimaal laialdased tinalademed?

Pilistwere ümbruses kiwid, milles on 84% seatina.

Talumees ei ütle tinalademete asukohta.

Tallinnas ilmuw „Waba Maa" kirjutab, et 29. sept. 1926. aastal töi keegi Wiljandimaa talumees J. M. Tallinna tehnikumi juures asuwasse riiklikku katsekotta analüseerimiseks mingisuguseid hallikaid kiwe, milles järeuurimisel sisaldus 84% seatina, mille kohta ka tunnistus wälja anti.

See sõnum kuuldub uskumatuna, kuna ka juba ennem on mitmel puhul seatina otsitud, pääasjalikult Wiljandimaalt, Adawere ümbrusest. Sääl on küll tinaläiget, kuid sellest saab puhast tina naeruwäärt wähe. Tinaläiget leidub wähemal hulgal ka Wõhma ja Pilistwere ümbrusest.

J. M., kes on elukutselt põllupidaja, sattunud oma leinle 1926. aastal kraawi kaewates. Paari jala sügawusest leidnud ta kraawipõhjast mingisuguse halli kiwi, millel olnud wäga seatina läige. Kodus kiwi tules kuumutades jooksnud sellest wälja puhas seatina. Sarnaseid kiwe leidnud J. M. mitmekilomeetrilisel maalal oma talu läheduses.

Praegu elab J. M. Tallinnas ja otsib asjasthuwitatud isikuid, kes oleksid nõus nurimisi rahaliselt toetama. Tinakiwi asukoha näitamise eest nõuab mees 10.000 krooni ja ei loobu oma nõudmisest karwawõrtki. Läinud aastal kauplesid mehega Tallinna juudid, pakkudes mehele elunaegse ülespidamise ja osa saadawast tulust, kuid ta wastas, et sureb niikui-nii warsti ja siis pole enam ülespidamist tarwis. Raha wajab ta aga oma perekonnale. Nüüd lepib mees sellega, et raha saab kohe tina asukoha näitamise järele.

Kuidas see lugu kujuneb, seda näitab tulewik, siin wõib tegemist olla ka ärimehelikku trikiga, kuna nii on wõimalus oma maast kalli hinna eest lahti saada. Adawere ümbrusest on ennemgi tinaläiget suuremates tükkides leitud, kuid sarnasel kujul tina leidmist, nagu sellest J. M. jutustab, ei pea meie asjatundjad ja geoloogid kuidagi wõimalikuks.

Siiski on wõimalik, et Wõhma-Pilistwere-Adawere raioonis leidub sel määral tina mulla all, et see ümbertöötamist tasub. Selles nurgas on ennegi tinamulda leitud, kuid wastawad proowid pole nii häid tagajärgi nädanud, et keegi oleks asunud tinamulla ümbertöötamisele. Wõib olla, et nüüd on satutud mõne parema soone pääle.

Huwitaw on siinkohal weel ära märkida, et mõni aasta tagasi lehed kirjutasid haruldasest elawhõbeda allika leinst Wõhma kandis. Üks talumees korjannd künniajal terwe mütsitäie elawhõbedat kokku ja wiinud koju. Pärast tehti aga selgeks, et see on täielik müstifikatsioon, sest mütsitäis elawhõbedat kaalub rohkem, kui üksi mees kanda jaksab.

Ehk on nüüd lugu samuti, sest ka 84% tinamuld peaks olema niiwõrt raske, et labidatäie wiisi seda kraawist wälja loopida kannis küsitaw nali on.

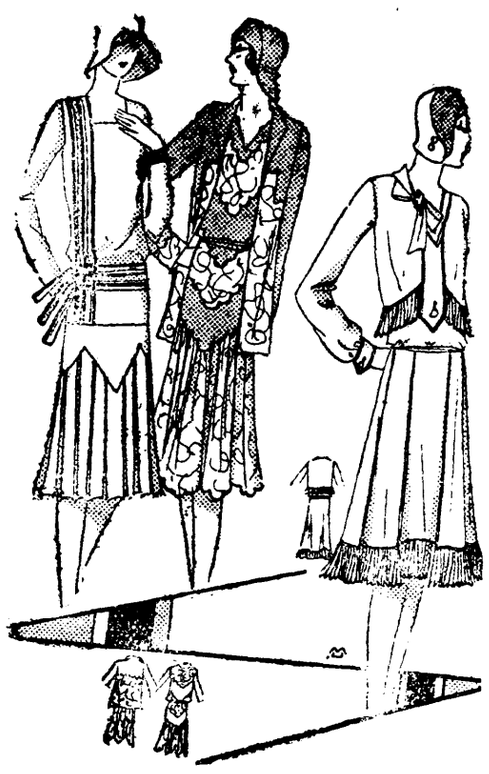

Ennelõunane kleit bastsiidist. Bluus kaunistatud pikkade, kirjude ribadega. Kuurdeline kleit, ülal päälistatud suurte sakkidega.

Jalutuskleit lillelisest fulaarist. ühes samast ainest jakiga.

Valgest villasest riidest kleit. Bluusi ja seeliku palistisel plisseeritud lai pael.

Leib läheb kallimaks.

Tallinna suurmüügiärid kõrgendasid jahuhindu.

Teisipäewast alates on Tallinna suurmüügiärid kõrgendanud nisupüüli ja manna hinda 4 krooni wõrra 100 kilolt. Sepikujahu hind tõusis 1½ krooni 65 kilogrammilt ja rukkijahu hind 10 senti 65 kilogrammilt.

Hindade tõus olewat tingitud ilmaturu seisukorrast. Kestew põud Argentiinas ja Kaanadas on tunduwalt kahandanud lõikuse wäljawaateid ja selle tagajärjel on Argentiina nisuterade hind tõusnud ühe päewa jooksul 8% wõrra.

20 liitrit salapiiritust.

Teisipäewa õhtul märkas Jägalas asuwa Neeme kordoni piiriwalwur kahtlasi mehi, kes salaja hiilisid metsa poole. Piiriwalwur käskis mehi seisma jääda, kuid need panid kohe jooksma. Hoolimata sellest, et piiriwalwur awas põgenejatele tule, lastes neile järele neli kuuli, pääsesid mehed siiski terwe nahaga metsa. Maha jäi aga 20 liitrit salapiiritust.

Auto surmasõlm Rakweres.

Sooja pääga sõitsid kõrgelt kaldalt jõkke.

Pühapäewa õhtul, kella kümne ajal kihutas Rakwere sõiduauto nr. U69 Päide weski kohal umbes kahe meetri kõrgusest kaldast alla jõkke. Neli autosolewat sõitjat pääsesid kõik wigastusteta, kuid auto on tugewasti surmasõlme läbi kannatada saanud. Kõik sõitjad olid tugewasti joobnud.

Talusulase enesetapmine.

Lõi politseinikku ja lasi enesele kuuli pähe.

Pühapäewal Lelle Koogistes peetud peol rikkus korda Kaisma walla kodanik 29-aast. Kristjan Kast. Kui politsei määratsejat rahustama tõttas, lõi Kast politseid ja põgenes peolt ära. Kodu jõudes wõttis ta kaitseliidu wintpüssi ja lubas end maha lasta. Enne kui teda takistada suudeti, laskiski ta omale kuuli pähe, millele silmapilkne surm järgnes.

Juudis mässas Kaini weri.

Perekonna an päästmiseks õele laskis õele paugu rindu.

Rafael ja Elfriede Goldmannid töötasid ühes Tartus Blumenthali kammiwabrikus. Rafael ettenäitajana ja Elfriede lihttöölisena. Esmaspäewal kell 2 päewal kutsus Rafael oma õe wabriku õuele ja laskis temale sääl kuuehõlma alla peidetud rewolwrist kuuli rindu, mille pääle Elfriede Goldmann peagi hinge heitis. Noima põhjuseks ütleb Goldmann olewat õe eluwiisi, kes kurameerinud mitte juudisoost isikutega ja olnud oma perekonnale häbiplekiks.

Balti agronoomide kongress Tartus

Soomest, Lätist ja Leedust kokku umbes sada osawõtjat. Rida sisukaid referaate ja tutwumisreise Tartu ümbrusesse.

Külalisena Eestis Soome põllutööminister Brander.

Soomlased waimustatud meie kiiresti arenewast põllukultuurist.

Pühapäewal, 14. sky. algas Tartus teine Balti agronoomide kongress. Osa wõtab ligi sada agronoomi Soomest, Lätist ja Leedust. Pääle selle eestlased.

Kongressi awas kella 12 paiku prof. J. Mägi, kes pöörab saadikute poole sakkakelse õnega. Terwitusi ütleb põllutööminister Kerem riigiwanemalt ja põllutööministeeriumilt. Balti agronoomide ühingu Läti osakonna poolt ütleb terwitusi dotf. F. Wahsberg, Leedu osakonna poolt Andriushis. Tartu ülikooli põllumajandusteadusteaduskonna poolt terwitas dekaan prof. A. Matiesen. Soome poolt andis terwitused edasi Soome põllutööminister Brander.

Kongressi juhatusse waliti prof. J. Mägi ja prof. Rootsi (Eesti), U. Brander (Soome), dotf. F. Wahresberg (Läti) ja Andriushis (Leedu).

Umbes kell 12 jõuti esimese istungiga lõpule. Külalised tutwuneesid Tartu linna waatamiswäärsete kohtadega ja Tartu ülikooli raamatukoguga. Hiljemini sõideti autodel „Wahi" koolitallu.

Siin tutwuneti koolitalu majapidamisega, waadeldi karja ja aeda. Samas oli korraldatud ühine lõunasöök Tartu maawalitsuse ja põllumeestesellsi poolt.

Lõunasöök möödus lõbusas ja sõbralikus meeleolus hulga õnede, ja terwituste saatel. Õnedele järgnesid samas lõunalauas lühikesed referaadid õpetatud agronoom K. Liidemanilt ja agr. W. Männikult — põllumajandusliku hariduse seisukorrast Eestis. Lõpuks tänas kongressi korraldawa toimkonna nimel lõunalaua korraldajaid prof. Rootsi.

Wahilt siirdusid agronoomid Raadi mõisa, kus tutwuneti Eesti Rahwa Muuseumiga ja ülikooli katsejaamadega.

Muuseumis andis seletust prof. M. J. Eisen. Soome minister Brandes wõttis puusalt pussi ja kinkis selle Lapi osakonna täienduseks.

Kongressi esimene päew lõppes omawahelise õhtusöögiga „Wanemuises".

Kongressi teisel päewal kogusid agronoomid warajasel hommikutunnil jaama, kust kell 7 erarongil Jõgewa poole sõideti. Tooma sookatsejaama kohal peatas rong ja laskis saadikud maha. Toomal wõtsid külalisi wastu katsejaama juhataja prof. L. Rinne ja N. Ruosa. Hiljemini käidi weel Jõgewa sordikaswandust waatamas.

Esmaspäewal jõudis Balti agronoomide kongress Jõgewalt tagasi ja referaate jatkati ilusa ilma tõttu Wanemuise aias. Refereerisid dotf. J. Warsberg (Lätist) punase ristikheina kasutamise iseäraldusest ja dotf. S. Racewicius (Leedust), teemil: „Arenemisõpetus põllumajanduse teenistuses". Ettekannetele järgnewad läbirääkimised kuni kella kümneni õhtul, mille järele oli põllutööministeeriumi ja Eesti agronoomide seltsi poolt korraldatud õhtusöök „Wanemuises". Õhtusöögil ütles terwitusi põllutööminister Kerem, milles häädusest awaldas naaberriikide agronoomide külalisõidu puhul, kuna ka omawahel jagatud teadmised on kahekordsed. Soome põllutööminister U. Brander on üllatatud sellest, kui palju on Eestis mõne aastaga ära tundetud teha ja tänas wõõraste nimel wastuwõtu eest. Selle järele lahkusid ministrid, et öösisele Tallinna rongile jõuda.

Kongressi wiimasel päewal, teisipäewa hommikul rääkis Läti ülikooli dotf. M. Eglit linahaigustest Lätis. Soome põlluteadlane dr. Erik Brunni rääkis piima saagiannimuutumist mitmesugustel produktsiooni kuudel. Wiimase referaadi pidas Jõgewa sordikaswatuse osakonna juhataja Jul. Aamisepp, kes käsitas põllukatsete metoodikat kartulikaswatamises. Kui kongressi liikmed-wälismaalased olid weel ringkäigu autodel linnas teinud, siis koguti kella kaheks „Wanemuisesse" lõunasöögile. Lõunasöögi järele sõitsid kongressi liikmed autodel Luunja seemnekaswatusesse, kus tutwuneti seemneõõldudega.

Õõsise rongiga sõitsid kongressi liikmed laiali.

Tähtis korraldus meie wõikaubanduses

Wõitünni kaal ülemaalisel kindlaks määratud.

Piimasaaduste kontrolljaam saatis neil päewil kõigile piimaühingutele ringkirja, milles tähelepanu juhitakse, et wõi wäljaweo alal on soowimatuks nähtuseks eksporteeritawate wõitünnide mitmesugune raskus. Inglise turule saadetud wõitünn peab täpselt sisaldama 50,8 kg. Kõik tünnid, mille raskus sellest erineb, kaalutakse Inglismaal ümber, mis mõnigi ülearuseid kulusid kaasa toob. Et sarnasest ebaloomulikust olukorrast lahti saada ja wõikaubanduses ühtlust luua, selleks tuleb kontrolljaama korraldusel 1. now. s. a. piimatalitustel wõitünnidesse mahutada 51,2 kg. wõid, millest 0,4 kg. kuulub kahanemiseks. Sarnase korralduse läbiwiimisel wõimalduks saada igalt wõitünnilt kuni 1 kroon rohkem, kuna ka wõi kwaliteet jääb rikkumata.

1. now. s. a. määrab kontrolljaam iga wõitünni, mis nendele nõuetele ei wasta, müügile sisetarbe.

Uued postkaardid.

20. juulil laseb postiwalitsus müügile uued sisemaalised frankeeritud postkaardid, mille hinnaks on 6 senti tükk.

LEIVAST ODAVAM
ja saiast magusam
on ikkagi vana
„SAKALA".

10 aastat Tallinna linnapääks.

A. Uessoni meie oludes haruldane juubel.

Eile sai täis kümme aastat sellest, kui Anton Uesson waliti Tallinna linnapääks, missugusel kohal ta weel praegugi püsib. Üldse on aga Uesson juba 15 aastat Tallinna linnawalitsuses tegew.

Kümne aasta jooksul äratehtud asjatundlikku töö tõttu on ta Tallinna kodanikkude seas ära teeninud nii suure poolehoiu, et ka siis, kui tööerakonna rühm, millesse Uesson ilmawaateliselt kuulub, oli linnawolikogus esindatud ainult natuke üle pooletosina liikmega, ta rühmade poolt üksmeelselt waliti päälinna linnapää wastutusrikkale kohale. Kõige raskematel aastatel linnapää olles, oli Uesjoni püüdeks Tallinnat sõjaaja raskustest ja haawadest parandada ja ongi seda teha suutnud wäsimatu hoole ja õnnelikku käega. Ta on kogukonna huwid alati seadnud esiplaanile ja näeb Tallinna arengus ilusamat tasu, mida üks ühiskonnategelane loota wõib.

Soomele maaliitlik walitsus.

Uus Soome parlament astub kokku 1. augustil ja ühenduses sellega on ka hakatud õnelema uue walitsuse moodustamisest. Kuna walimisel wõitsid just need erakonnad, kes olid ametnikkude palgakõrgenduse wastu, siis peab praegune walitsus ametist tagasi astuma. Nagu Helsingi politilistes ringkondades kuulda, minewat uue walitsuse moodustamise algatus maaliidu kätte.

Kelloggi pakt astub jõusse.

24. juulil wõtab Põhja-Ameerika Ühendriikide president Herbert Hoover Walges Majas wastu nende riikide esindajaid, kes alla kirjutanud Kelloggi igawese rahu paktile, et siis kuulutada leping jõusseastunuks. Seni on Kelloggi paktile alla kirjutanud 59 riiki.

Hiina—Wene sõda ei tule.

Hiina wälisminister dr. Wang on läbi waadanud Hiina-Wene konflikti kohta käiwa materjali ja seletanud, et wahejuhtumine Hiina-Wene piiril on niüüd likwideeritud. Nõukogude Wenemaale saadetud seletuses öeldakse, et Hiina on suunitud olnud Wenemaa ähwarduste tõttu koondama piirile wägesid.

Turbakuiwatamine wilets.

Juunikuu lõpul olid turbad juba üsna kuiwad, nõnda et oleks warsti wõidud neid küüni panna. Juulikuu wihmad olid nõnda tugewad, et selle wõimaluse ?lle mõneks ajaks ära rikkusid. Tülikas on see töö turbatarwitajaile samuti ka sel alal töötawatele töölistele.

Weduritellimine Eesti tehastele

Lähema 2—3 aasta jooksul wajab raudteewalitsus 10—12 wedurit, mis enne kawatseti tellida Prantsusmaalt. Nüüd on aga selgunud, et Prantsuse wedurid ei wasta meie tingimustele, mispärast nende tellimisest tuleb loobuda. Raudteewalitsus kawatseb tellimise anda Eesti tööstustele, missugustes asjas alustatakse lähemate päewade jooksul tehastega läbirääkimisi.

K. R. Pusta Tallinnas.

Kolmapäewal saabus Tallinnasse Eesti saadik Pariisis K. R. Pusta, kes tuli kodumaale wectma oma puhkeaega.

Peremees põmmutas talguliisi.

Tõstamaal tabas peremees kolme meest wiie paugunga.

Pühapäewal oli Tõstamaal, Piirimaa külas, Uuni talus talgud. Talu omanik hakkas talguliste seast kolme kraawikaewajat — Silda, Auendorffi ja Seeri ära ajama ja kui need ei läinud, siis tõi jahipüssi ja laskis meeste pääle wiis pauku, haawates kõiki kolme. Kahe haawad olid nii rasked, et nad Pärnu haiglasse toimetati.

Kanepis leiti wanaaegne matusepaik

Wõrumaal, Kanepis, satuti kiwitee ehitamisel wana matusepaiga pääle, millest tee läbikaewamisel leiti hulk inimese luid ja isegi hästi alal hoidunud luukeresid. Samuti on säält leitud mitmesuguseid asju, süsi ja põlenud puutükke. Mõni leitud raha kandis aastaarwu 1500. Ülikooli asjatundjad, kes leitud esemeid on uurinud, arwawad, et selle matusepaiga wanadus ühte langeb sakslaste siiatulekuajaga.

Päälinna „nooruse" lahing politseiga

Konstaabel ja talumees pekseti poolsurnuks. Tallinna ratsapolitsei määratsejaid püüdmas.

Pühapäewa hilja õhtul sõitis salkkond päälinna noormehi, arwult 7—8, Tallinna ligidal, Habersti koolimaja juures autoga kraawi. Kuna terwe salk oli tugewasti joobnud ja lärmitses, sitsteatas kohalik talumees Kristofer Praker Habersti konstaablile Laupmannile asjaloost, kes ühes piiriwalwuriga joobnuid rahustama läks. See sai aga rahustajatele saatuslikuks, kuna üks määratsejatest konstaablile löi kiwiga pähe nii, et see mõistuseta lamama jäi. Ka talumees sai kurjasti peksta, kuna piiriwalwur läks Tallinnast abi kutsuma. Ratsapolitsei abil wangistati maanteerüütlid, kelleks olid tallulased H. Keelman, F. Krist, A. ja J. Trautmanid, W. ja R. Mininid, H. Unt ja autojuht R. Rigol. Osa märgeldajatest jäeti wahi alla ja neid ootab politsei peksmise eest raske karistus.

Raudteelased mälestawad kaasteenisjaid.

Kaareperas awati mälestustahwel Wabadusõjas langenud raudteelastele.

Uue ministri esimene autosõit.

Tartumaal asuw Kaareperа mõisa süda on kaitsutada antud raudteelaste hoolekande seltsile, mille poolt on mõisasüdamesse asutatud raudteelaste lastekodu ja wanade puhkekodu. Läinud pühapäewal möödus 5 aastat puhkekodu kestmisest, mille puhuks raudteelased oma Wabadusõjas langenud kaasteenisjatele Kaareperas mälestustahwli püstitasid.

Mälestustahwli awas uus teedeminister A. Jürman, kes selleks Kaareperasse oli sõitnud. Mälestusmärgi awamise juures esinesid raudteelaste lastekodu kaswandikud mitmete huwitawate ettekannetega.

Teedeminister sõitis Kaareperasse maanteed kandu autoga, et tutwuneda maanteede olukorraga.

Eesti ohwitserid Poolas wõõrsil.

Wastuwõtt oli wäga sõbralik.

Esmaspäewa hommikul jõudsid Poolast 2-nädalasele ringreisilt tagasi meie kõrgema sõjakooli õpilased kol. Jaaksoni juhtimisel. Reisil, mis oli wäga õpetlik, tutwuneti Poola sõjawäelise korraldusega ja wõeti osa ühest õppusest ühes Poola ohwitseridega. Wastuwõtt oli igal pool südamlik.

Tondid põllutööministeeriumis.

Kesköö awanesid uksed ja ilmus läwele mehe kuju.

Neljapäewase „Waba Maa" järele on Tallinnas juhtunud järgmine lugu:

Põllutööministeeriumis on praegu käjil remont. Kuna päewal on ametnikud tööl, siis ollakse sunnitud remonti tegema ööseti. Sellepärast teewad remonttöölised põllutööministeeriumis oma tööd ööseti kuni kella 12 ja jääwad siis sinna magama.

Kaks remonttöölist, kes ööl wastu kolmapäewa magasid teisel korral ajuwas metsade direktori kabinetis, on umbes kella 1 paiku kuulnud, kuidas atwanewad uksed ja keegi astub raskel sammul sisse. Uksele on ilmunud ka mehe kontuurid. Töölised kohkunud niiwõrt, et nad kohe on pistnud punuma tontide wasiu abi otsima töölistelt, kes magasid teistes ruumides alumisel korral. Abiwäega nindi siis uuesti üles, kuid esialgu ei leitud midagi. Wiimaks olewat siiski kõik töölised selgesti kuulnud, kui keegi nende selja taga ütleb raske ohkega: „Jah!" Ka olewat nähtud jällegi ebaselgeid mehe kontuure.

Töölised ei julgenud ööisel enam sääl magada, waid läksid jalga. Kui järgmisel hommikul sellest loost jutustati põllutööministeeriumi ametnikkudele, siis selgitasid need, et niisugused nähtused tekiwad hoone omapärasest wentilatsioonist. Juhtub jagedasti, et tuuletõmbus lükkab kõik ukse lahti ja korstnas kuuldakse õudseid hääli. Omal ajal olewat praegune rejerw-kolonel Limberg teinud selles hoones ühes sõpradega parunipreilile kolli, kolistades ööseti mööda tube, olles ise mähitud walgetesse linadesse. Sellest olewatki alguse saanud kõik jutud, milles õneldakse tontidest põllutööministeeriumis.

Mehed, kes ööisel nägid tonti, olnud weidi „aurn" all ja tondijuttude mõjul on nad siis ka tõesti oma etrekujutuses maalinud enestele õudse mehe, kes awab ööisel ukse ja ütleb sügawa ohkega: „Jah!"

Kuid wõib olla, et siin on tegemist nupukate meestega, kes teawad, et suwisel n. n. „hapukurgi hooajal" ei ole ajalehtedest lugeda midagi huwitawat, mispärast nad kogu selle jandi wälja mõtlesid, teades, et ajalehenceegrid on õige maiad praegusel ajal kasutama kõiki uskumatuid lugusid, et pakkuda oma lugejatele midagi ootamatut.

20 aastat karjakontrolli.

Wändra kontrollühingu juubel.

Pühapäewal, 14. juulil pühitses oma 20-aastse tegewuse juubeli esimene Eesti kontrollühing Wändras.

Enne juubeli aktust oli korraldatud lüpsiwõistlus, millest 9 isikut osa wõtsid, tõendades, et esimene kontrollühing ei ole asjatult teotsenud kaks aastakümmet.

Aktus algas kell 2 pl., mille awas pikema õnega kontrollühisuse praegune esimees hr. A. Peterson. Pikema ülewaate Wändra kontrollühingu tekkimise põhjustest ja selle tegewusest kahe aastakümne wältel, andis esimene Wändra ja seega ka esimene Eesti kontrollassistent hr. E Tomingas. Juba kahekümne aasta eest olid osa Wändra põllumehi arusaamisele jõudnud, et tulewik on karjakaswatuse päralt ning jätsid juba siis terawiljakaswatuse tagaplaanile. Kontrollühisuse asutamise mõtte algatajaks oli selleaegne Wändra taluperemees hr. Hans Wirkus, kes Soomes ja mujal rännates oli õppinud hindama karjakontrolli tähtsust. Alguses leidis see, siis weel täiesti uus asi, õige wähe poolehoidu, ent nüüd on Wändras weel waewalt talu, mis ei allu karjakontrollile.

Järgnewad terwitused, mida ütlewad kontrollühisuste liidu poolt hr. Kallit, põllutööministeeriumi poolt hr. Wask, jaoskonna agronoom j. t. Pääle aktust oli korraldatud pidu, kus mängiti päewakohast näidendit „Piima preili".

Mitmesuguseid äpardusi,
õnnetusi ja kuritöid linnas ja maal.

Ehitustelling lagunes ära. Sisu mõisas käiwad praegu ehitustööd ettewõtja Einwauli juhatusel. Tööl olid ka Feodor Sudajew ja Feodor Junkin. Mõlemad teise korra tellingutel ametis paikide wastuwõtmisega. Äkki liikusid nõrgalt ehitatud tellingud ja mõlemad töölised libisesid teiselt korralt alla. Teetõttu sai Sudajew tugewasti põrutada, kriimustas ära parema õla ning weristas käti ja sõrmi. Raskem oli lugu weel Junkiniga, kes tuli toimetada Wiljandi rawilasse. Kui tellinguid ehitati, siis töölised olid ettewõtjat hoiatanud, et need on liiga nõrgad, kuid ettewõtjt pole sellest hoiatusest hoolinud. Nüüd kannatada saanud töölised süüdistawad ettewõtjat selles, et see pole küllalt abinõusid tarwitusele wõtnud õnnetuste ärahoidmiseks ja nõuawad rawimiskulusid ja ärawiidetud tööpäewade tasu.

Läks äkki hullumeelseks. Ilmarise tän. 7elaw Jaan Tõnson on oma korteris äkki hullumeelsuse tundemärke awaldama hakanud, ajanud segast juttu ning lubanud isegi naise ära tappa. Et Tõnson ümbruskonnale hädaohtlik, siis wõeti ta wahi alla.

Mees peksis rusikaga wastu nägu. Kaarli wallas Artsu talus elaw Audotja Minotschenko kaebas politseile, et tema mees Semjon Minotschenko on teda rusikatega wastu nägu peksnud ja korterist wälja ajanud. Süüdistab meest peksmises ja korterist wäljaajamises.

Waras käis toas. Anna Tatar, Tartu tänawalt nr. 55 läks hommikul wara töösse, sulges lauasahtli ja toaukse ja pani wõtmed panipaika. Kui ta hommikul tagasi tuli, märkas ta, et lauasahtlis ei ole enam waremini sääl olnud 70 krooni. Selgus, et waras oli panipaigast wälja muhkinud toawõtme, siis sisse tulnud, ka sahtliwõtmed wälja otsinud ja nii raha sahtlist kätte saanud. Hiljemini pani ta tagasi tulles wõtmed jälle wanadele kohtadele tagasi.

Lukustamata kuur ei ole jalgratta hoiukoht. Anna Lapp, Jakobsoni tän. 43, hoidis millegipärast oma jalgratast lukustamata kuuris. Öö wastu 14. sky. oli aga keegi kuuri läinud ja ratta ilusasti minema wiinud.

Põllult wiidi ristikheinu. Wana-Wõidu wallast Abrami talus on Jaan Põru põllult ära warastand 400 kilogrammi heinu. Kriminaalpolitsei jaurdleb warguse.

Kardab warga kättemaksu. Wiljandi wallas Ruudi külas elaw Anette Suits kogus kokku oma raha ja sai seda 930 krooni. Terwe selle rahahulga pani Suits lahtisesse kappi, kust ta ära warastati. Nüüd Suits ei julge aga wargust kriminaalpolitseile üles anda, kartes wargalt kättemaksu. Kuid kriminaalpolitsei ametnik kuulis juhtumiii sellest warguseest ning hakkab warguse juurdlema.

Waras oli nobedam. Anu Rebane, Sisu wallast tahtis maha müüa oma rammusa mustakirja lehma. Kuid enne kui omanik jõudis müümiseni, sattus lehm warga näppu. Ühel ilusal hommikul oli tähendatud lehm Lüüsi talu laudast kadunud kui tina tuhka.

Wargus Sisus. Hiljuti warastati Sisu wallast Rängle talust Peeter Torimul lukustamata küünist üks paar poolpiduseid nahk range ühes uute leidega, kaks paari nöörohje ja üks sõnniku tõstmise hark. Kahju koguwäärtus 33 krooni.

Tulekahi Mustlal. Laupäewal, 13. juulil läks Mustlal elawa Meotsa saun liigkürmisest põlema. Et ilm oli waikne, siis läks koduste abinõudega korda tulele piiri panna, tuletõrje ilmumiseni, kes tule lõpplikult kustutasid. Tuulise ilmaga oleks kaupmees Abolini majad, mis ainult paar meetrit tulekahjust eemal, hädaohus olnud. Tulekahju saunaskäimist seisma ei pannud.

Õnnetus ukkest ja aknast. 8. sky. on Särgla-Aimla metskonna metsatööline Jüri Milberg oma naise Julie Milbergiga puud maha lasknud. Puu maha langemisel on sattunud naine Julie nii õnnetult puu alla, et kuiwanud oks temal jalast ülewalpool warwaid läbi löönud maa sisse, raskesti jalga wigastades. Esimest abi andis Wõhma arst dr. Männik.

Seda perekonda on korduw õnnetus tabanud. Mees Jüri Milberg kaotas Ilmasõjas mõlema käe sõrmeotsad, kaotades 25% töötõimest; 3 aastat tagasi sattus ta kiwiwedamisel käega kiwi wahele, saades raske wigastuse, nii et terweks suweks töötõime kaotas ja edaspidiseks jäi see käsi nõrgemaks. Mees on 36 ja naine 32 a. wanad.

Kinonäitleja Mary Parker, filmis „Ja, ja, naised".

Eesti neiu tee filmile ja lavale.

Okkaline algus Tallinnas — „Estoonia" intriigide pesas „närtsimata nooruste" seas, üleminek kinoromantikale ja selle jäme realiteet „U f a" filmiühingu ekraanitähena ning lõpuks kuulsusrikas draamakangelase turnee läbi Saksamaa ja sellele järgnenud Saksa riigiteatri väravate avanemine.

Sakalamaa talutütrest Saksa riigiteatri draamajõuks.

Ary von Heister-Anso juhtumusterikas elukäik.

Juuli alul jõudis kodumaale Berliini Saksa riigiteatri draamanäitleja Ary von Heister, kes 7 aasta eest tundmatu alaealise tütarlapsena Eestist lahkus, minnes Saksamaale endale filmi alal õnne rajama ja nende aastate jooksul on suutnud saavutada lavakunsti alal üllatavaid tagajärgi.

Omal ajal „Estooniast" igasuguste urgitsuste tõttu lahkuma sunnituna pidi ta endale võõrsil leidma uue kodumaa ja rahva, kes teda õigemini oskaks hinnata. Eestil läks aga kaduma lootusrikas kunstnik.

Kuid Eesti süda ja muld on lahutamatud, — igal suvel külastab Ary von Heister oma sünnipaika — Tindi talu Sürgaveres, mille järele rändlinnu süda võõrsil tunneb võitmatut igatsust.

Enne lahkumist, mis teostub laupäeval, 21. skp., andis pr. Ary von Heister-Anso meie lehe esindajale, kes teda külastas tema isakodus Sürgaveres, lahkesti alljärgneva intervjuu oma viimaste aastate elust, mis pakub mõndagi huvitavat oludest, milles tuleb andekal, kuid tundmatul noorel inimesel võidelda, enne kui ta suudab rajada endale tunnustatud seisukoha.

Pr. Ary von Heister-Anso on enne Tallinna minekut elanud lühemat aega ka Viljandis ja on siin paljudele tuntud.

Kest ajakirjanduslik hapukurgiaja kõige kenamat ja palawamat päewa üllatas mind ülesanne — faawutada jutuajamine juhuslikult Wiljandis wiibiwa, praeguse Berliini Saksa riigiteatri draamanäitlejanna proua Ary von Heisteriga, endise Sürgawere Tindi taluomaniku Anso tütrega.

Waewalt tunni aja mööbudes kohtangi filmi- ja lawatähte parajasti siis, kui ta oli teel jaama. Kuulnud, et olen „Sakala" esindaja ja teada saades mu soowi, palub ta end külastada oma isakodus — Sürgaweres, millise kutse otsekohe täitsin.

Sõit koos usutletawaga ja ta wennaga jaama, Sürgaweresse ja säält edasi läks peatuseta, kuid siiski Sürgawere asunduses hr. Binsoli kaupluse jahe tagatuba meelitas meid oma warju, et mitte end lasta lõplikult ära küpsetada heinaaja keskpäewa päikesest. Peagi sobis kaardimängu wirtuoosi hr. Binsoli eestwõttel perekondlik „wiiest-sajast maha", mille juures lawatähe ja leheneegri ohwrimeelne koostöö ei suutnud meid päästa kaotusest, mida walmistasid meile hr. Binsol ja adw. Anso, proua Heisteri wend. Lohutasime endid lootusega, et wast on mõnel muul alal rohkem õnne.

Ary von Heister-Anso.

Jätkates matka, olime peagi Tindi talu õuel, kus praegune lawatäht kord paljajalu oma esimesi samme tegi. Lühikese ringikäigu ja eineta-mise järel juhtisin jutulõnga teemale, mis mind oli toonud lawatähe juurde — soow ülewaadet saada sellest, kuidas kujunes Hilda Anso'st Ary von Heister, filmiühingu „Ufa" ekraanitäht ja Berliini Saksa riigiteatri draamanäitleja.

Oma kodukoha Saareniidu põliste saarte warjus, kauni õhtupoole wältel, kunas loodus oli jookumuses waikse suwepäewa loomingukõllaseks soojuseks, jutustas lawatäht enese wiimaste aastate elamusi, mis kujutab kahtlemata ahela üksteisele järgnewaid juhtumusi, kunstnikuhinge heitlusi reaalelu raskustega, tundeküllase inimese wisa wõitlust oludega ja kinolikku romantikat ning edu. Püüan edasi anda pr. Heistera waheldusrikka minewiku mälestusist hingestatud jutustuse lühidat kokkuwõtet.

Kunstniku oheldamatu weri

oli see, mis pääle selle, kui oli selja taga Tartu Puhkini gümnaasium, wiis 17-aastase Hilda Anso wälja oma isakodust. Juba 6½-aastaselt esmakordselt laval esinedes süwenes temas teadmine, et sellest kauni kunsti sünnipaigast peab ta enesele leidma uue kodumaa. Tuli otsustawalt walida, kas teadmatu ja waewarikas näitlejakutse, wõi jääda Tindile meest ootama. Wanemate toetuseta, kes olid ägedasti näitlejakutse wastu, ainult oma ristiisa Artur Kappi soowitusel ja wenna Martini toetusel, kes hankis tarwilise reisiraha, sõitis Hilda Anso augustikuul 1921. a. Tallinna „Estoonia" teatri lawajõudude eksamile.

Kuigi olid teadmatud eksami tagajärjed, ütles aimus, et see oli lõplik lahkumine wanematekodust, kuna noor ja trotslik kunstnikuhing ei tunnistanud kord püstitatud sihist loobumist.

Eksamil wõeti 30-est eksamineeritawast wastu 2, Hilda Anso ja praegune „Estoonia" näitlejanna M. Niilus. Leping „Estooniaga" kindlustas 3—4-tuhandelise kuupalgaga waid hädapärase toiduraha, kuid etendusteks wajalised tualetid tulid muretseda omal kulul.

See oli kurwem aeg noore kunstijüngri elus, kuna ta lahti ütles igasugustest toetustest, tahtes ainult omal jõul raskustest üle saada. Koduta, tihti näitelawal ööbides ja nälgides oli ainult üks siht — saada mingit osa, milles wõiks näidata oma wõimeid. Esimene tõsisem etteaste „Estoonias" oli Ansol „Wilhelm Tellis", kus ta mängis Bertha von Brunecki. Etenduse lõppedes oli ilusamaks tasuks teise tõlkija Anna Haawa käepigistus, millega ta awaldas oma poolehoidu noorele, alles algajale näitlejale.

Erna Wilmer, hinnates Anso andi, lawastas peagi Aristofanese „Lysistrata" Ansoga pääosas. See oli julge samm, kuid tõi Ansole arwustuse poolt üksmeelse tunnustuse. Wäljendati soowe näha teda tõsisemates osades, kus awaneks wõimalus wäljendada oma dramaatilist talenti. Ent siin põrkasid noore näitleja and ja

„Estoonias" walitsew intriigide õhkkond

wastamisi, samane õhkkond, mis on tänaseni „Estooniast" eemale peletanud kõik wähegi lootusrikkamad jõud.

Kuna iga teatri huwides on enesele wõita kõiki jõude, kellest wõiks tulewikus midagi loota, siis „Estoonias" tuntakse paanilist hirmu iga uustulnuki wastu, kellest „Estoonia" närtsimata noorused H. Einerіga eesotsas, kardawad enestele kaswawat kardetawaid wõistlejaid.

Nii teostus ka Anso lawaline tagakiusamine, kuna talle pääle esimese õnnestunud esinemise enam ei antud ühtegi kandwamat osa.

Kadus lootus „Estoonias" edasi jõuda, kuid walmisid hoopis laiaulatuslikumad kawatsused: katsuda õnne filmis, milleks paljud Ansole wälismaale sõita soowitasid. Puudus aga wälismaale sõiduks raha ja tutwused filmiringkondades, mis on aga edu saawutamise juures määrawa tähtsusega.

Jälle aitas wend raskustest üle ja lootusrikkalt asus Anso 5. aug. 1922. a. „Ariadnel", mis tema kandis kahe päewaga Stettiini. Weel paar tundi sõitu kiirrongil ja Saksamaa noor kunstijünger leidis enese wihmase ilmaga ja mantlita

tundmata ilmalinna käras.

Ainukese julguse andsid taskus olewad 5 dollarit, mis moodustasid Ansole tema tegewuskapitali. Tuli töötamiswõimaluste järele ümber waatama hakata.

Neli päewa pääle kohalejõudmist läks Anso tuntud rezhissööri Richard Oswaldi ateljeesse. Olles mõne hetke tundmatus askelduses nõutult ümber waadanud, ilmus ateljeesse tuntud filmisuurus Konrad Weidt, kes nähes wõõra tõnnutwerelise neiu abituist, osawõtlikult küsis: „Noh, wäike, mis teie südant waewab?" Kuuldes, et wäike plika soowib filmitud saada, naeratas Weidt ja andis oma nimekaardi, juhatas ta rezhissöör Oswaldi juurde. Sellelt uue soowituse saades, läks Anso Gloria filmiühingu rezhissööri Buchawetzki juurde, kus wäljaspool järjekorda jutule wõeti. Lühikesele ülewaatele ja proowiüleswõtetele järgnes lepingu allakirjutamine 7 kuu pääle, mis kindlustas Eesti rahas 80—90-tuhandelise kuupalga. Lahkudes patsutas hääsüdamlik rezhissöör tulinuele filmitähele õlale ja lausus: „Õnnelaps, seda on tuhandetest üks".

Nii on esimene eestlane, kes rahwuswahelises kinoilmas nime saawutas filminimega

Ary Anso — Konrad Weidti leitud.

Tänawale jõudes andis ootamatust õnnest jooswastatud kunstijünger oma wiimase raha tänawanurgal seiswale sõjainwaliidile ja rändas jala 25 klm., mis lahutas kinoateljeed tema kodust.

Algas waheldusrikas filminäitleja elu,

mille esimeseks suuremaks elamuseks oli reis Ungarisse, kuhu sõideti nüüd juba ekraanitähte wäärivate kohwrite ja pagasiga. „Estoonias" läbielatud wiletsused ja Berliini eksiläigud näisid kurja unenäona, kuna nüüd ümbritses kinoseltskonda suurilma luksus ja elegantsus. Orient Express wiis esiteks Wiini ja säält edasi Budapesti, kus asuti Margarete saarel asuwasse Grand Hotelli. See kujunes filmiseltskonnale baasiks, kust mägedesse filmima sõideti.

Esimese osana tuli Ary Ansol kujutada näärudesse riietatud mustlasepiikat, kes ratsutas mägede kitsasteedel metsiku hobuse selgas. Iga silmapilk tuli riskeerida eluga, kuna kahel pool kitsast rada waritses kuristik. Iga wäljasõidu eel kindlustati elu, mis andis mulje, nagu walmistatakse lahingu wastu, millest tagasitulek on küsitaw.

Siin selgus Ansole, kes senini filmist kui kunstist oli unistanud, et

kinonäitlejale on filmimine ainult wabrikutöö,

mis kunstiliselt ei paku midagi nimetamisewäärset. Kurnawad olid filmimised pushkas — Ungari rohtlaantes, kus tuli päewi ja öid sügisese wihma tõttu soiseks muutunud lagendikkudel töötada.

1924. aastal esines Anso „Ufa" suurfilmis „Karistus", mis hiljemini Ameerikasse ära müüdi, ilma et ta Euroopas linale oleks pääsenud. Selles filmis esinesid sarnased kuulsused, nagu Lee Parri, Hans Mierendorf, E. Kaiser-Tietz j.t. Selle filmi walmistamisel tegi filmigrupp suurepäralise reisi Itaaliasse, mille jooksul külastati kõiki tähelepanuwäärseid linnu. Eriti mõjuwat waatepilti pakkunud Etna tulemägi, mille lumega kattunud tipp wärwus taewasse sööstuwate leekide kumal weripunaseks ja Syrakusa linn, mille majad näisid suwiöös peeglisiledast merest esile kerkiwat.

Jõudes tagasi Saksamaale, esines Anso weel kahes suurfilmis: „Teel jõule ja ilule" ja „Põhjuund inimesed". Wiimases mängisid kaasa ka Lil Dagower ja Albert Steinrück. Tehes filmides kaasa weel teise Itaalia reisi, abiellus ta 1926. aasta alul parun Hans von Heisteriga ja nii sai Sakalamaalt pärit olewast filmitähest

Ary Ansost Preisimaa paruness von Heister,

nagu ta ka pärastpoole lawal esinedes end nimetab.

Kuna abikaasa on saksa suurima raadioajakirja „Der Deutsche Rundfunk" päätoimetaja ja seltskonnas mõjuw isik, siis olid nüüd kõrwaldatud igasugused takistused, mis raskendasid siirdumist teatrisse. Olles teadlik oma wõimetes, teadis Ary von Heister siiski, et on tarwis suurt ja plaanikindlat tööd, enne kui saksa lawadel wõiks tagajärjekalt esineda. Et saksa autoreid tõlgitseda, tuleb tungida saksa rahwuse ja keele iseloomusse. Selleks wõttis ta professor Ferdinand Gregori juures lawalise keele, diktsiooni ja dramaatilise wäljenduse alal 2 aastat tunde. Selle juures täiendas ta end weel „akadeemilisel lawal" esinedes, nii et praegu on Ary von Heister ainuke

põhjaliku lawalise haridusega eestlane,

kuid sellejuures ka weel näitleja, kes kiitwa arwustuse osaliseks saanud lawakunsti kõrge tasapinna maal — Saksamaal. Nimelt debüteeris Ary von Heister 1928. a. Saksamaa tähtsamates linnades, kus ta esines klassikalistes draamades, leides igal pool waimustatud tunnustamist oma haruldaselt hingestatud mängu ja elamuste jõulise wäljendusega.

Nüüd kerkis ka Ary von Heisteri püüete lõppsiht —

Berliini Saksa riigiteatri lawale pääsemine filmapiirile.

Esinedes akadeemilisel lawal paljudes draamades pääosas, nagu Wedekindi „Maawaimus", O. Wilde „Salomes", A. Dumas'e „Camelia daamis", Ibseni „Nooras", „Hedda Gableris", Schilleri „Thurandotis" j. t., äratas ta riigiteatri intendandi professor Jessneri tähelepanu, nii et hoolimata lawalisest noorusest ja äärmisest tugewast wõistlusest, kuna Saksamaal on palju häid teatreid, mille lawajõudude unistuste Mekka on Berliini riigiteatri lawale jõudmine, waliti ta ometi riigiteatri draamajõuks, milleks ta lepingu alla kirjutas läinud suwepüha laupäewal.

Iga lawalise edu juures on ande kõrwal, mis on lawale pääsemise juures algtingimuseks, siiski suurima tähtsusega ja

edu saladusena järjekindel ja wäsimatu töö.

Kuna Berliini riigiteatris iga draama keskmiselt 150—300 korda läheb, siis pole alati wõimalusi kandwates osades esineda. Ka siin on Heisterile antud eriline soodustus, wõimaldades temal esineda ka teistes riigiteatri alla kuuluwates teatrites, mitsugueid kompromisse on senini rehtud waid kahele, kolmele. Tulewa sügisese hooaja kohta on ette nähtud esinemine noore draamakirjaniku Fritz von Unruh'i teose „Prinz Louis Ferdinand'i" esietenduse kurtisaan Pauline Wiesieli osas. Järgmisena tuleb lawastusele Leonid Andrejewi „Mõte", kus wastasmängijana esineb kuulus Paul Wegener.

Need on ülesanded, mis peawad kroonima Heisteri edu.

Kuulates seda juhtumisrikast ja muinasjutuna kõlawat õnnejumalat tiiwustatud elukäiku, on suwipäike märkamatult weeremud kaskede taha ja jutustamist lõpetades lausub lawawõlur mälestusisse laskudes: „Weel üksi leht ega isik Eestis pole minult kuulnud sarnast oma iiku minewiku wäljapuistamist, kui tegin seda teile. Kuid teen seda sellepärast, et „Sakala" oli see leht, millest lapsepõlwes oma isale laupäewa õhtutel pääle sannaskäimist oma esimesi ja kaunimaid lugusid ette lugesin, millest mälestused surmani jääwad püsima".

Dita Parlo

mängib naispäätegelase osa esimeses Saksa suures helifilmis „Südame meloodia", millest osa filmitakse praegusel ajal Ungaris.

Ülemaalised maapõue uurimistööd.

Palju ja kus leidub Eestis chituskiwi.

Senini puudus majandusministeeriumil ülewaade selle kohta, palju leidub Eestis maapõues paasi ja ehituskiwi ja misugused on nende omadused. Et siin selgust saada, selleks algas käesolewa aast kewadel majandusministeerium laialdase maapõue uurimistööga. Senini on uurimised lõpetatud Lasnamäel ja Suhkrumäel ja praegu töötatakse Wasalemmas. Säält minnakse edasi Saare- ja Muhumaale. On kawatsus ka mannermaad läbi uurida, et siis edaspidi oleks wõimalus kõigile asjasthuwitatuile anda kindlaid andmeid kiwi lademete hulga ja omaduste kohta. Ettewõtjatel oleks siis wõimalus materjalide ümbertöötamiseks kalkulatsioone teha.

Lõwi põgenes wette.

Alles elewandiga saadi lõwi jõest kätte.

Hiljuti kadus Bullay loomaaiast ära täiskaswanud lõwi. Kõik otsimised loomaaias ja selle ümbruses jäid tagajärjetuks. Et Bullay loomaaed parajasti oli wõõrussõidul Moselis, siis arwati alul, et lõwi on põgenenud Moseli ümbruskonna metsadesse.

Kuid paar tundi pärast selgus, et murdja oli põgenenud Moseli lähedale jõkke, kus loomi waremini pesti. Lõwi istus kaelani wees ega mõtelnudki wäljatulemise pääle. Alles suure waewaga suudeti lõwile ümber kaela heita silmus, kuid wihase looma kaldale saamisega oli reine lugu. Alles siis, kui jõkke lõwile elewandiga järele mindi, saadi loomast jagu.

Lenini laip Kremlis.

Nagu juba waremini teatatud, on rahwakomissaride nõukogu otsustanud ehitada Leninile uue mausoleumi. Selle korralduse täitmiseks suleti Lenini senine mausoleum ja asuri ümberehitamisele.

Öö wastu 13. juulit wiidi Lenini laip suure tshekistide salga walwe all Kremli, kus klaaskast balsameeritud laibaga asetati ühte suurde saali.

Wenemaa ei pea pühapäewi.

Rahwakomissaride nõukogu awaldas dekreedi, mille järele Nõukogude Wenemaa kaubanduse ja töostuse alal muudetakse ära pühapäewade ja teiste pühade pühitsemine ja pannakse maksma 7-päewane töönädal. Uut korraldust põhjendatakse sellega, et n. n. 5 a. majanduseplaani teostamiseks on tarwis tõsta tööpäewade arwu.

Lloyd George pahane.

Pärib selgust, miks Trotskile ei antud sisesõiduluba.

Inglise wabameelsete ringkondades äratas suurt imestust siseministri Clynesi teadaanne, mille järele Trotski palwe sisesõiduloa saamise asjas on jäetud rahuldamata. Wabameelsed süüdistawad tööliserakonna walitsust arguses, kuna ta waremini ei ole keelamid sisesõitu Inglismaale endistele kuningatele.

Lloyd George ja teised wabameelsete rahwasaadikud kawatsewad nõuda siseministrilt selgustust põhjuste kohta, miks Trotskile ei antud wiisat. Eriti pahane on wabameelsete häälekandja, milles juhitakse tähelepanu sellele, et kuigi Trotski oleks hakanud tegema Inglismaal kommunistlikku kihutustööd, siis oleks ta leidnud ainult 5—6 mõtteosalist.

Assolant kaotas lennul südame.

Prantsuse lendur Assolant, kes õnnelikult lendas üle Atlandi, on enne Ammerikast äralendu kaotanud oma südame teatrigirlile Pauline Parkerile. Ehkki preili Parker ei oska prantsuskeelt ja Assolant ei mõista ingliskeelt, on nende armastus väga palav ja neli päeva enne Assolanti lahkumist Ameerikast lasksid nad endid jäädavalt ühte panna

Eksootiline vürst Inglismaal.

Hiljuti külastas Sansibari sultan oma pojaga ja suure saatkonnaga Inglismaad. Southamptoni sadamas võttis eksootilist külalist vastu kuninga esindaja. Esimese külaskäigu tegi sultan Portsmouthi sõjasadamasse, kus tema auks korraldati mereväe laskeharjutused gaasimaskides.—Ovaalis: Sansibari sultan.

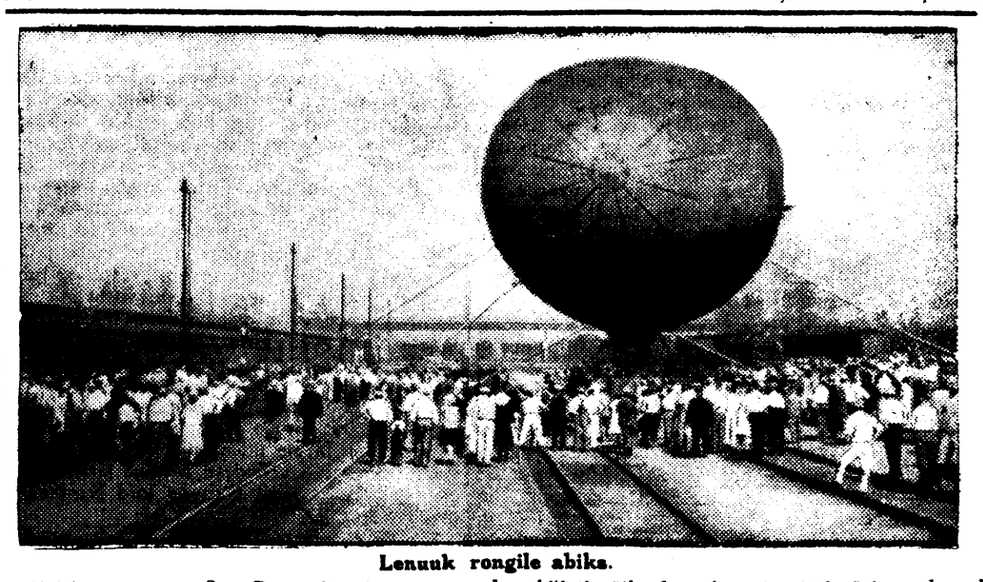

Lenuuk rongile abiks.

Kalifornias asuva San Bernardino jaamas maandus hiljuti väike lennuk, mis võttis äsja saabunud rongilt reisijaid pääle ja kadus silmapiiri taha. See on esimene katse ühendada raudteed õhuühendusega

Kaks waatepunkti meie uuele walitsusele.

Leedu pole rahul O. Strandmaniga, sest ta olewat suur Poola sõber, kuid meie omamaa saksalased suhtuwad O. Strandmanile häätahtlik. ja loodawad temalt majandusl. elu korraldamist

Meie wähemusrahwus ja Leedu diktatuur uuest walitsusest.

Balti riikide ühnistus tuleb Moskwast.

Hiljemini teistest kodumaa lehtedest on oma seisukoha O. Strandmani walitsuse suhtes awaldanud Balti sakslaste häälekandja „Rewaler Bote".

Aeg, mille jooksul O. Strandman kokku seadis oma walitsuse, olewat teatud mõttes Eesti rekord. Usaldus, mis kingiti uuele walitsusele ja asjaolud, mis põhjustasid tema moodustamise, lasewad oletada, et O. Strandmani walitsus, kui ei juhtu midagi erilist, wõib jääda ametisse kauemaks ajaks.

Walitsuse tegewuse põhimõtted awaldati siis, kui O. Strandman alustas läbirääkimisi erakondadega. Nende põhimõtete läbiwiimine on kindlustatud Strandmani isikuga, kuna sihikindlus on tema iseloomu silmapaistwamaid omadusi. Rahwaerakonna põhiseaduse kawa muutmise puhul, kirjutab leht, et uus riigiwanem on isiklikult presidendiinstituudi wastane. On ka teada, et kodanlikkudest erakondadest on töörakond kõige tagasihoidlikum põhiseaduse muutmise suhtes. Sellepärast näeb leht O. Strandmani walitsuse moodustamises katset luua maskwa põhiseaduse raamides walitsust, mis wähendab parteide walitsust parlamendis riigiwõimu kasuks. Kui see õnnestub, siis muutub meie walitsus parlamendi komisjonist tegelikuks walitsuseks, teatawaks wastukaaluks parlamendile, kes peab piirduma seadusandliku tööga ja ei tohi end segada walitsemise funktsioonidesse.

Leht arwab, et O. Strandmani walitsuse pääülesandeks on majanduspolitiline tegewus. O. Strandman on Eestis tuntud, kui selgem päämajanduspolitikute hulgas. Tema tegewus 1924. a. rahaministrina aitas suhteliselt lühikese aja jooksul olulisel kaasa majandusliku kriisi lahendamisele. Sellepärast wõib loota, et lähemas tulewikus meie langenud riigimajandus wõetakse rewideerimisele ja et rahaasjad juhitakse tahtest, kellel selged oma sihid ja kawatsused, mispärast ta saab ka neid teostada.

* * *

Leedu walitsuse poolametlik häälekandja „Lietuwos Aidas" on sõna wõtnud uue walitsuse loomise kohta Eestis ja kirjutab sellest mun seas järgmist:

O. Strandman oli seni saadikuks Warssawis ja teda peetakse suureks Poola sõbraks, mispärast on ka arusaadaw, et Poola ajakirjandus awaldab Strandmani kabineti suhtes rahulolemist. Kõikidest Balti riikidest on Poolal kõige suurem mõju Eestis ja see mõju köweneb nüüd enesestmõistetawalt. Suut Poola sõber on ka kindral Laidoner. Edasi kirjutab leht, et iga riik walib omale sõpru südame järele, kuid wäga raske on aru saada, miks eestlaste süda ja mõistus tunnewad igatsust just poolakate järele. Majanduslikud huwid ja kulturilised sidemed ei mängi siin mingit osa, mispärast üle jääb ainult politika. Leht küsib: Mida wõib olla ühist Tallinna ja Warssawi politika wahel? Eesti on wäike riik ja ei saa ja ei wõigi tahta osa wõtta Euroopa suurpolitikast. Kuid Poola põeb suurusehullustust ja ta on juba niipalju wõõrast maad endale röövinud, et see moodustab üle poole tema territooriumist. Poola unistab oma riigi suurusest, prowotseerides kord ida-, kord läänepoole.

Poola diktaator Pilsudski on omandanud Euroopas „enfent terrible'i" nime ja igaüks waatab suure rahutusega tema poole, kartes, et ta jälle wõib wälja tulla mõne trikiga. Eestlased kinnitawad, et Poola on neile tarwiline Moskwa wastu, kuid Moskwa ei näita mingit soowi Eestile kallaletungimiseks. Ja kuigi Wenemaa peaks Eestile kallale tungima, mis mõte oleks siis Poolal minna Eestit kaitsma, kuna Eesti iseseiswuse häwinemisest ei saaks Poola mingit kahju. Warssawiga end sidudes tekitab Eesti Moskwas ainult umbusaldust ja kahtlust. Leht soowitab, et Balti riikide huwides on luua häid suhteid Moskwaga, kuid Poolal on Nõukogude Wenemaaga öiendada palju arweid, näiteks Walge-Wenemaa ja Ukraina küsimused.

Edasi kirjutab Leedu walitsuse häälekandja sõna-sõnalt: „Meie oleme kuulnud Eesti, Läti ja Soome ohwitseride sõitudest Warssawisse, misjuures asju on püüdnud Poola alati üles puhuda. Kõrgemate ohwitseride külaskäigud ei wõi aga jätta teatawaid kuulduse tekitamata ja on täiesti arusaadaw, et niisugused reisid sünnitawad Moskwas halwa mulje".

Leht lõpetab, et Warssawiga sõbrustades, ei saa Eesti midagi kätte, kuid sellega ärritatakse ainult Moskwat ja takistatakse Balti liidu sõlmimist.

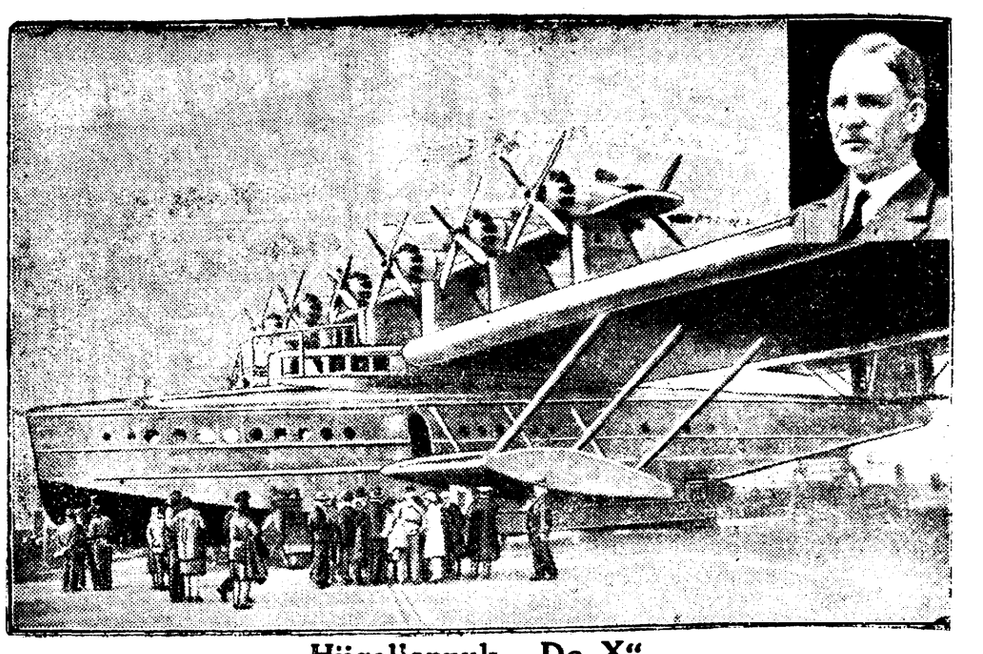

Hiigellennuk „Do X".

Roschachis (Bodenseel) valmis hiljuti saksa hiigellennuk „Do X". Pääle meeskonna mahutab lennuk 120 reisijat ja ta on suurem kõikidest seni ehitatud lennumasinatest. Lennukit hakkab juhtima lendur Vagener (ülal nurgas),

Eesti jalgpalli 20 a. juubel.

Jalgpalliliit korraldab juubeliwõistlused wälkturniiriga.

Tänawu saab täis 20 astat ajast, mil hakati harrastama jalgpalli Eesti sportlaste poolt. Poisiseste mängust Tallinna liiwaluidetel on areenud selle ajaga meie populaarseim spordiala rahwuswahelise tasapinnaga.

Juubeli puhul Eesti jalgpalliliit korraldab 25. juulil 10-da Soome-Eesti maawõistluse ning 28. juulil 8 keskuses wälkturniiri liidu karika pääle. Wälkturniiri asukohtadeks on Tallinna (liidu ja ringkonna klassis), Tartu, Pärnu, Narwa, Wiljandi, Türi, Rakwere, Wõru.

Wiljandis on wälkturniiri korraldajaks kaitseliidu spordiklubi ja osawõtjaid on ette nähtud neli kaitseliidu spordiklubi, Mõisaküla „ülo", Wõhma „Leola" ja Heimtali spordiselts. Konkurents esimese kolme wahel ähwardab kujuneda igatahes üsna tugewaks.

Türi ringkonnas on wõistlus ainult Türi spordiringi, Rapla spordiseltsi ja Kohila „Püssiwuse" wahel, kellest karika omanikuks saab kindlasti Türi spordiring.

Agronoomid töötasid ja suplesid.

Talumajanduse nõunande büroo suurpäewad Toilas mööduvad intensiiwses, üksmeelses töös.

Talumajanduse nõunande büroo poolt oli korraldatud 8.—13. juulini suwipäewad Toilas, millest osa wõtsid maa- ja jaoskonnaagronoomid, piimanduse nõunandjad ja karjakontrolli eritundjad. Üldse wõtsid sellest suwekongressist osa üle 60 inimese. Külalistena wiibisid kongressil kartulite kontrolör hr. Trubat ja põllutöökoolide nõunik hr. Ümarik. Wiimane andis ka ülewaate põllumajandusliku seisukorra ja selle nõunande korraldamise kohta Ameerikas.

Kuigi wast mõni oli lootnud, et suwekongress on rohkem puhkamiseks, kui töötamiseks, ei olnud see siiski nii. Iga päew peeti kongressist osawõtjate poolt 2—3 referaati, millede käsitamine kestis 8—9 tundi päewas. Asi oli weel seda huwitawam, et töökoosolekud peeti wabas looduses, ilusal merekaldal. Muidugi ei jätnud põllutöölised siis ka loengute waheaega ujumiseks kasutamata. Ainult paaril külmal päewal peeti töökoosolekuid suwilas, kus kongressist osawõtjail ka ühiskorter oli. Üldse walitses kongressil töötahe ja sõbralik suhe. Waba aeg kasutati muidugi ilusa Toila ümbrusega tutwunemiseks.

Neljapäewal korraldati kats ekskursiooni, millest üks tutwunes Waiwara paremate taludega ja teine Narwa linna, selle wabrikute ja Narwa-Jõesuu suwituskohaga.

Reedel külastas kongressi Salsa laalisündiaadi Eesti esindaja agr. Löwi, kes puudutas koostöö küsimust wäetisnõunande alal sündikaadi ja büroo wahel ning korraldas õhtul kõigile kongressist osawõtjaile teelaua.

Laupäewal ei tahetud kuidagi tööga lõpule jõuda ning maa-agronoomide omawaheline koosolek peetigi Jõhwi jaamas, kus kongressist osawõtjad awaldasid üksmeelset tänu büroo juhile hr. Liidemanile ja sekretär Salustele ning kongressi kohapäälsele korraldajale Jõhwi jaoskonna agronoom hr. Timuskile.

Kuhu läheb SSSR?

Suured jõupingutused sotsiasistlikus katsetamises Wenes.

Praegune Wenemaa pakub maailmale palju huwitawat.

Prahas ilmuw wene parempoolsete sotsialrewolutsionääride (Tshernowi grupi) häälekandja toob ühes oma wiimastest numbritest kirjutise Nõukogude Wene tulewikuwäljawaadetest oma Moskwa kirjasaatja sulest. Alamal awaldame sellest artiklist ühe osa.

„Sotsialistliku katsetamise" ja „sotsialistliku ehitustöö" lõplikust nurjumisest ja kokkuwarisemisest Nõukogude Liidus, kui oleme objektiiwsed, ei saa praegu rääkida. Kõik kommunistide walitsuse kiire kangemise ettekuulutused, mida korratakse päewast päewa juba kaheteistkümnendat aastat, ei ole seni täide läindd ja praegu on alles teadmata, millal nad täiduwad. Muidugi „sõjalisest kommunismist" pidid kommunistid taganema ja minema „nepi" ja riikliku kapitalismi juurde ning wõib-olla peawad taganema edasigi. Wõita talupoegi ei läinud neil korda ja lõpuks tuleb neil kohaneda riigi agraarse olukorraga. Selleks, et jääda riigitüüri juurde, kommunistidel tuli ja wõib-olla tuleb weel minna paljude kompromisside ja kokkulepete teele ning mõnigikord järele anda nii „wälismaa imperialistidele" kui ka Wene elanikule. Selleks on neil luba Leninilt eneselt, kes kunagi ei kohkunud tagasi tarbekorral taganeda. „Meie taganeme selleks," ütles Wladimir Iljitsh, „et wõtta hoogu ja tungida weel kaugemale edasi".

Kommunistidel tuli mõnigikord loobuda mõnedest wõluwatest lööklausetest, lükata edasi nii mõnegi töölistele ja kehwiktalupoegadele antud lubaduse täitmine. Alul, rewolutsiooni pöörises, oli kerge palju lubada, kuid hiljemini tuli, enne kui täita lubamisi, hakata tõstma tööwiljakust ja töödistsipliini.

Oma endise kawatsuse wiia wiibimata ellu sajaprotsendiline sotsialism kommunistid pidid jätma tagaplaanile ning hakkasid „ehitama sotsialismi" järkjärgult. Päälegi tuleb neil nüüd wõidelda nende kommunistide wastu, kes tahawad ikka weel paugu päält sajaprotsendilist sotsialismi (trotskistid).

Kuid siiski oleme wäga kaugel sellest, et wõiksime wäita, nagu oleks „sotsialistlik katsetamine" Wenemaal jõudnud läbikukkumiseni ja nurjamineküni. Kommunistid on osawa laweerimise ja kohanemise abil suutnud alles hoida oma wõimu, mis tugineb teadusliku sotsialismi ja marksismi alustele ja püüab teostada sotsialistliku ühiskonnakorra ehitamist. Oma suurte järeleandmiste ja taganemise juures ei ole nad weel mõelnudki loobuda „sotsialismi ehitamisest". Olgugi et kommunistide politika Wenes on kooskõlas aja ja olude muutumisega wäga tunduwalt teisenenud, ei ole siiski märgata muudatust sihtides.

Mida kommunistid on selles sihis saawutanud on iseküsimus. Nõukogude Liidu „sotsialistliku ehitustöö" saawutusi wõib hinnata mitmeti. Kindel on aga üks asjaolu — sääl leidub riigimajanduslikus organisatsioonis palju uut, mida ei leidu teistes riikides ja mida on wõimata leida kapitalistlikus ühiskonnas. Wõime ju kahelda kõige selle uue wäärtuse juures, wõime ju panna küsimisemärgi alla paljudegi uute nähete positiiwse wäärtuse, kuid olles erapooletu, ei saa eitada, et paljudest uue korra nähetest on wälja kujunemas uued majandussüsteemi osad, mis on wõõrad kapitalistlikule korrale, kuid on omased sotsialismile. Igatahes kui Wenes sotsialismi sihis on midagi saawutatud, siis on see olemas alles algstmes. Ei saa praegu küllalt mõjuwalt wastu waielda neile, kes wäidawad, et Nõukogude Liidus on olemas uue ühiskonnakorra eod.

Wõib ütelda, et see, mis Wenes luuakse, on sotsialismi paroodia, wõib näidata, et niisugune sotsialism ei anna inimsoole nii palju, kui hästiarenenud kapitalistlik kord kõige oma pahedega; wõib hukka mõista sotsialismi wägiwaldse teostamise katse rahwaenamuse tahtmist küsimata; kuid seejuures peab siiski tunnistama, et kommunistid on teostanud — olgu hästi wõi halwasti — sotsialistliku õpetuse ja marksismi põhialused: on wõtnud walmistuseabinõud ühiskonna kätte, natsionaliseerinud maa, wabrikud, tehased, maapõue waranduse ja igasugused ettewõtted, tegid ühiskonna omaks kogu wäliskaubanduse ja suurema osa sisekaubandusest, mille nad wiisid ühistegewuse alusele (koopereerisid). Muidugi pole niisugune ühiskonna omaks tegemine weel sotsialism, kuid on igatahes sotsialistliku korra tähtsam põhialus. Ja see riiklik tööstus, mida praegu wäga suurte jõupingutustega arendatakse, on teinud oma arenemises tõesti silmapaistwaid edusamme.

Wõib olla kommunismi wihasem wastane, kuid ei saa salata, et SSSR pakub wäga palju huwitawat ja õpetlikku. Kuhu ta läheb ja mis temast saab? Ei ole prohwetit, kelle ennustused Wenemaa suhtes leiaksid nüüd weel laialdaselt uskujaid.

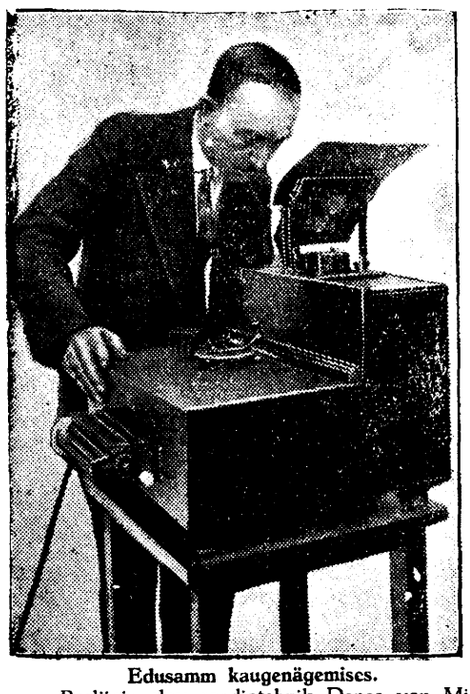

Edusamm kaugenägemises.

Berliinis elav raadiotehnik Denes von Mihaly on nüüd täiendanud oma kaugenägemise aparaati selles mõttes, et seda wõib üles seada kõikjale, kui fotoaparaati ja temast wõib kohe wälja saata ka üleswõetud stseene. Meie pildil on kujutatud selle aparaadi leiutaja ühes oma aparaadiga.

Uued wedurid raudtdel.

Arendawad kiirust kuni 60 klm. tunnis.

Kitsarööpalise jaoks Prantsusmaalt tellitud 4 rasketüübilist wedurit on juba pärale jõudnud. Mõnda aega on uusi wedureid Tallinna-Türi wahel proowitud ning senini on saawutatud kiirust kuni 60 klm. tunnis. Samuti on uued wedurid suure weowõimega.

Möödunud nädalal wiidi kõik 4 uut wedurit Mõisaküla tehastesse lõplikule kokkupanemisele, mille järele nad Pärnu-Lelle-Tallinna ja uuel Rapla-Wirtsu teel tarwitusele wõetakse. Kuna uued wedurid on eriti pika kerega ja wähepaindduwad, ei saa neid Mõisaküla-Türi wahel mägede- ja käänakuterohke tee tõttu tarwitada.

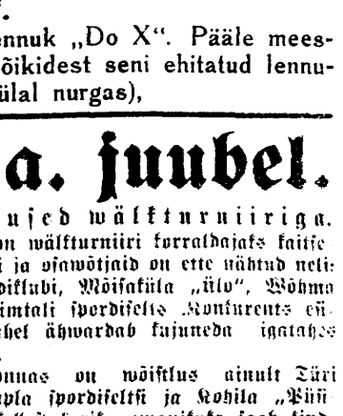

Pilk muistsete egiptlaste ellu.

Tell el Amarna asunduse waremed kaewati wälja, kust leiti palju usfi esemeid.

Egiptuse muinsuse uurijate rühm on lõplikult wälja kaewanud ja restaureerinud Tell el Amarna — ühe muistsete egiptlaste asunduse idapoolses Egiptuses. Wäljakaewamiste järele on jõutud selgusele, et muistsel ajal praeguste waremete kohal on asunud suurem linn. Kuid üheskoos nende wäljakaewamistega saadi selge pilt neist eluwiisidest ja elumajakorraldusest, mis walitsesid tol ajal.

Senini walitses arwamine, et Egiptuse muistsed elamud olid rikkalikult dekoreeritud ainult selles osas, kus wõeti wastu wõõraid. Kuid nüüd selgus, et rikkalikult gipsiilustustega olid kaunistatud ka magamisetoad ja teised ruumid, kuhu arwatawasti wõõrad ei puutunud. Wäljakaewamiste tõttu awanes wõimalus kindlaks määrata iisegi muistset linnaplaani. Tell el Amarna asus ninelt orus, kuhu pääses ümberseiswatelt mägedelt mööda marmorterrasse.

Üheist wäljakaewatud elamust leiti seinal rippuw pilt. Pilt nähtawasti ei kujuta mingisuguni kuningat, nagu see teiste maalide juures tawaline, waid lihtsat eraisikut. Erilist tähelepanu pildi juures wäärib asjaolu, et pildi tagaküli on palju paremini wälja töötatud, kui pilt ise. Nii näiteks on tool, millel tuudmata isik istub, hoopis detailsemalt wälja töötatud, kui istuw isand, kes hoiab käes jällegi peenelt wäljatöötatud lootuslilleõit.

On leitud ka rida lastemänguasju, millena figureeriwad wäikesed miniatüürahwikesed. Üldise uute leiutiste waral wõib saada palju selgema pildi muistsetest egiptlastest, kui oli senini. Uurimised praegu kestawad edasi, suurem osa leitud esemetest on toodud Kairo muuseumi.

LOLLAKAS HERTSOGINNA.

Ernst Kleini romaan.

Järg 29.

Gloria segas vahele. Tema närvid olid pinguli. — — Nüüd viimasel minutil taheti teda kinni pidada — — !

„Teil ei tarvitse roimarit otsida Ostendest — mina ise — — "

„Kuid, proua hertsoginna, laske mind ometi lõpetada!" kõneles ta tungivalt ja pehmelt. „Teie tahate end nüüd üles anda roimarina! See tuleb kohe visata kõrvale. Teie olete sama vähe Las Valdase tapja, kui hää Harald. Roimar on keegi teine. Minu arvamise järele seesama isik, kes tahab teile Ostendes paberid tagasi anda. Selle isiku tabamiseks julgesingi teile pääle suruda oma seltskonna".

Gloria vaatas nagu kivistunud. Kuulas tema sõnu, kuid ei saanud neist aru.

Mis ta ütles? Tema ei ole lasknud maha Las Valdast — — keegi kolmas — — ? Jumal taevas, missugust nalja teeb sir Walter temaga!

Lai, sädelev valgusejuga lähenes ikka kiiremalt ranna poolt. See oli Ostende suur kuursaal. — —

Esimese klassi tekile kogusid kokku reisijad.

Keegi ei tunnud huvi paari vastu, kes seisis neist eemal.

Sir Walter võttis kaks väikest asja ja pani need Gloria käele — kaks revolvrikuuli.

„Vaadake, proua hertsoginna", ütles ta, „väikesem nendest kahest tinatükist on pärit teie revolvrist, millest teie lasksite. See on deformeerunud, sest pehme inimliha asemel on see puurinud väikesesse marmorkellasse ja purustanud selle —"

Marmorkell! Kell, mis seisis laual! See langes koos Las Valdasega põrandale! Tal tuli see asjaolu meele. Kuid ta ei uskunud ei sir Walteri sõnu ega seda mälestust! Ta ei olnud niisugune laskur, kes kolme sammu takka ei taba inimest. — — —

„See on võimatu", kogeles ta.

„Mis ei ole võimalik? Et teie lasksite niipalju mööda? See on täiesti võimalik, sest inimest, kui ta ka niisugune kaabakas on, nagu Las Valdas, lastakse ikkagi hoopis teisiti, kui märklauda. Ei, proua hertsoginna, teie võite rahulikult, piina, mille all teie seni kannatanud, visata üle parda! Kiiresti ja igayesti, hertsoginna Gloria! Mina, politsei mees, ütlen teile seda! See kuul siin tappis Las Valdase, sest selle võtsime välja tema rinnast!

„Suur jumal!" hüüdis Gloria — — „Kuid kas see on tõsi? Sir Walter, kas te ei tee minuga nalja? Teie ei või ju kujutada, kuidas ma olen kannatanud — — ! Just nüüd sõidul — — oh, see oli kohutav. See oli peaaegu liig — — — !

„Ma tean, proua hertsoginna!"

„Ja Harald?"

„Ma pidin tema kinni pidama, kuigi meie juba esimesel minutil teadsime, et ta ei ole tap — — teo kordasaatja. Ma pidin tema kinni pidama selleks, et sundida teid, proua hertsoginna, kõnelema — — "

Gloria noogutas pääd — — —

„Nüüd olete aga teie kõnelenud, sir Walter", ütles ta ja naeratas esimest korda. Mitme päeva jooksul oli see tõesti esimene rõõmus naeratus.

„Effekt on seesama. Ma annan veel laevalt telegraafilise korralduse, et ta vabastataks — —"

Gloria haaras tema kaks kätt. Väikesed olid need käed, nagu mõnel hellitatud poisikesel.

„Sir Walter, ma tänan teid — — ma tänan teid!"

„Ei tea, mille eest, proua hertsoginna! Valitsus tasub mulle selle eest, et ma teeksin õigust, kuigi minu arvates väga ebarahuldavalt, proua hertsoginna. Nüüd pean ma aga teid tagasi juhatama meie jutuajamise algusele. Ma pean tabama portugallase tapja. Asi on küllalt halb, kuna mees oli diplomaat ja sellepärast võib veel tekkida hirmus jant igasuguste halbade tagajärgedega. Ja siis, proua hertsoginna, veel üks asi! Kõige tähtsam kõigest! Olen veendunud, et see mees, kes kutsub teid siia, et teile paberit tagasi anda, laseb endale kallisti maksta".

„Olen selleks ette valmistatud", ütles Gloria.

„Meie tahame vaadata, et meil ei tule selle eest maksta pennigi. See mees peab eksima, kuigi ta on üks väga kardetav poiss —. Teie aitate mul teda tabada?"

„Kuidas pean seda tegema?"

„Loomulikult ei saa ma praegu midagi öelda, proua hertsoginna. See kõik oleneb vastaspoole liigutustest. Meil on aga tegemist vastastega, kes pärit esimesest klassist. Mõelge proua hertsoginna, mees seisab teie taga, kui teie lasete. Laseb teiega ühel ajal. Lööb siis maha politseiniku, kes tahab Haraldi vangistada. Siis tühjendab ta rahulikult kõik laekad ja kapid, võtab, mis tal tarvis ja kaob. Rõõmustan, et mul tuleb teha selle poisiga tutvust. Tunnen asjatundja austust tema vastu".

„Kas usute, et ta on ühenduses inimestega, kes jälgisid meid eile?" küsis Gloria.

„Ei, kindlasti mitte. See mees teotseb omal käel. Meil on neli parteid selles huvitavas peitemängus: Las Valdas, monsieur St. Aubain ja tema kaaslased, teie, proua hertsoginna, ja mina — — ja see poiss. Ja ma ütlen teile, et ta on kõige hädaohtlikum meist kõikidest! Mõelge järele, mis ma enne ütlesin — tema käes on lord Burnhami nii tähtis dokument!"

„Selle peame tagasi saama — selle kõige esimeses järjekorras, sir Walter! Nagu vannet ütles ta need sõnad. Ta mõtles ka oma õe kirjadest —! Kuid mis mure oli neist sir Walteril?"

„Siis peate mind aitama, proua hertsoginna!"

Samal silmapilgul sõitis laev sadamasse.

„Ma tõotan teile seda, sir Walter!" ütles Gloria.

26.

Hooaeg oli kõrgusepunktil. Ostende oli tungil täis ja ainult juhuse tõttu leidsid nad Grand-Hotellis kaks väikest tuba. Sir Walter pidi ronima üles viiendale korrale, kuna Gloria leidis ulualuse kolmandal korral hoovipoolses toas. Nad olid siiski rõõmsad, et sai katuse pää kohale — olid nad ju küllalt kaotanud aega, eksides ühest hotellist teise. Veerand enne üheksat avas Gloria kohvri, et end riidesse panna. Kümne minuti pärast oli ta valmis, pidi aga veel ootama kümme minutit enne, kui ilmus tema saatja.

See oli muidugi kõige paremas galaülikonnas — frakk, valge vest, kolm piimvalget pärli, veidi õhuke ja veidi liivkollane juuks korralikult kammitud. Polnud enam jälgegi ahastavast mere- ja õhusõidukombinatsioonist.

Gloria naeratas, kui ta nägi teda oma ees. Ah — nüüd naeratas ta nii meelsasti. Kõik tema murekoormad olid nüüd kadunud. Ta tundis end vabana, kergena. Nagu kuri unenägu oli see kõik kadunud. Ta oli laulnud üht vanat shoti viisi, kui ta end riietas.

Ta oli isegi naernud, kui ta nägi, mis Grace oli pakkinud tema kohvrisse. Kergemeelne, rõõmus Grace, kes isegi kõige karmimal hingepiinade tunnil ei olnud unustanud, mis tarvis elegantsele daamile! Üllatunud Gloria leidis õhtukleidi, mingi unistus hõbedast ja jaanalinnu sulgedest — hermeliinist mantel. Kõik luksus õe peenemast garderoobist.

„Grace on hull!" naeris Gloria. „Selle pean ma siis selga panema?"

Kuid polnud ma muud midagi selleks õhtuks kaasas. Veetlev tailor made hommikuseks jalutuskäiguks. Ja tema omad lihtsad riided, mis ta kannud Sainsbury Castle'is ja millega sõitnud Burnham Towerisse.

„Seda ma ei või ju ometi — —?"

Siis aga vallutas teda rõõm. Miks ta siis seda ei võinud? Grace'il oli olnud õige aimus.

Igatahes hiilis teda veel üks hädaoht. Mees, kes laskis surmava kuuli! Kuid miks ei pidanud ta siis temale vastu astuma naisena? Kuskil tema hinges tärkas mõte — — sa oled ju ilus! Miks mitte — —?

Ta pani luksusriided selga. Pidi end veidi tugevamini nöörima, kuna ta oli Grace'ist tüsedam, kuid see möödus ilma suurema ohvrita. Võis hingata, naerda — —! Ainult väljalõige oli liig sügav —. Seljapoolt ei julgenud ta end vaadatagi — —!

„Kuid mis! Rõõmsalt naeris ta vastu oma peeglipildile! Kui see mees, kelle käes on paberid, on nii hädaohtlik, siis tahab ta temale vastu seadida sõjariista, mida ta seni ei olnud tarvitanud — —! Ilus naine pidi võitma ju kõige hädaohtlikuma mehe — !

Sir Walter oli Gloria nähes nii üllatunud, et tal jäi hing kinni. Ta unustas hoopis ütlemata vabandused oma hilinemise pärast.

Gloria punastas tema pilgu ees ja tõmbus mantlihõlmad rinnal kokku.

„Ma pean häbenema", naeris Gloria, „sest olen end ülalt alla ehtinud võõraste sulgedega".

Sir Walter tahtis vastata midagi vaimukat, kuid ei tulnud ühtki parajat sõna meelde.

„Siis hakkame minema?" ütles ta lihtsalt, nimetades end oma hinges mitmekordseks eesliks.

Saadikutesaal oli juba täis.

Nad leidsid veel ühes nurgas koha.

Kui Gloria istus ja mantli laskis langeda, pöördusid kõik pääd ümber. Isegi saadikutesaal ei olnud kaua aega enam näinud nii ilusat naist. Punases valguses sädelesid Gloria lumivalged käed ja õlad. Giorgione, kes maalinud kõikide aegade ilusama naise, ei oleks suutnud ületada seda elavat luksust.

Meeste pilgud kiindusid temasse. Ühe laua ääres panid kaks maalitud daami oma pääd kokku. Lubamatu konkurents — —! Kelnerid, kes seisid läheduses, et täitma rutata sir Walteri käske, vaatasid tardunud pilgul ilusat naist. Ennekuulmatu ülalpidamine nii peene lokaali kelneritest!

Melankoolse ohkega haaras sir Walter söögikaardi ja süvenes siis vaidlusesse maître d'hote'iga menüü suhtes. Saalisolevad kokotid hakkasid kohe vahtima oma peeglitesse, korraldama oma lokke, tegevusse panema huulepulka. Nad tegid seda instinktiivselt.

Gloria nägi seda ja naeratas. Huulepulk — — puuder — ? Ah, need vaesed!

Sir Walter tormas ülepääkaela alustama mingit juttu. Küsis, kas ta on juba kunagi varemini käinud Ostendes? Jah? Kas ta on ka mänginud? Ei? Väga mõistlik. Seda mõistlikum veel, kuna tema oma suhtes ei saanud niisugust asja kinnitada. Siin Ostendes oli ta kord — — —

Toodi sööki. Sellele pühendati kõige suurem tähelepanu — —.

Sir Walteril tuli meelde, et ta ei olnud ju tulnud siia lõbutsemiseks. Ta hakkas ettevaatlikult saalis ümber vaatama. Nägi ainult hästiriietatud inimesi, kes amüseerisid. Kuskil polnud ühtki nägu, mis võis paista kahtlane. Kõikjal ainult naervad näod.

„Noh", pilkas teda Gloria, „mees, keda teie kardate, näib jäänud olevat veel rohkem hiljaks kui meie. Sest ma ei näe siin saalis, kellele võiks sobida teie asjatundlik iseloomustus".

„Ka mina mitte", pomises ta, „ja just see näibki mulle kahtlane".

Ta vahetas oma koha ja istus nii, et peegel seinal oli nüüd tema ees. Nüüd võis ta märkamatult tähele panna kogu ruumi.

Üksikud paarid hakkasid tantsima. Järjest sagedamini paukusid sampanjakorgid — —. Nüüd oli saal täis viimase platsini. Kogu ruum rõkkas rõõmsast naerust, hüüetest, taldrekukõlinast — —. Hääletult liikusid kelnerid laudade vahel siia-sinna. Kostsid muusikahelid, saali keskel olid tantsijad hunnikus.

„See on ju vaimustav," hüüdis Gloria, kes vaatas sädelevatel silmadel seda kirjut pilti. „Nüüd saan aru, missugune provintslanna ma olen! Teie peate mind põlgama, sir Walter!"

„Tänan komplimendi eest!"

Gloria naeris temale näkku. Väljakutsuvalt, ülemeelikult.

Suur Jupiter Ammon oli muutnud selle naise! Laeval alles veel traagiline ja pateetlik kuju. Ja nüüd — nüüd! Kurat võiks mind võtta, kui ta mitte minuga ei koketeeri — —! imestas sir Walter, kaldudes ühes äärmusest teise.

Suurem seltskond asus kõrvallaua juurde, mis nähtavasti oli temale reserveeritud. Juht, suur sihvakas naine, kellel lühikesed juuksed, heledasti punaseks värvitud juuksed, mõõtis lõbutüdruku pilguga Gloriat.

Sir Walter laskis kuuldavale mingisuguse ninahääle.

„Kas teate, kes see on, proua hertsoginna? See on ilmakuulus Ange de Valfleur! Olete muidugi kuulnud sellest rahvusvahelisest poolilma kuningannast?"

Gloria laskis langeda uhkelt küsiva pilgu üle laua. Mehed, kahtlemata paremast seltskonnast — kolm nooremat ja üks vanem, tüse, rikka välimusega ameeriklane — nähtavasti praegune isand ja käskija — — —

Glorias ärkas viisaka naise uudishimu.

„Kuid see on ju vana ja inetu," ütles ta sir Walterile.

„Õige! Kuid, proua hertsoginna — temal on ilmakuulsus! Kes vähemalt kord pole armastanud seda emaileeritud inglit, seda ei loeta elumeeste ekstraklassi."

Gloria naeris.

Kõrvallauas sosistati üksteisega. Nähtavasti oli meestel võimatu tema läheduses istuda ja temaga mitte tegemist teha.

„— — Sainsbury — — lollakas hertsoginna," kuulis Gloria päris selgesti.

Nad olid jõudnud kohvini.

Siis astus kelner kandikuga lähedale, millel olid sigaretid.

„Madame on tellinud sigarette?"

„Mina — ?"

„Jah, praegu madam!"

Gloria vaatas imestusega meest. Tema silmades oli midagi, mis sundis tahtmatult pöörama pilgu sigarettidele. Ta vaatas veel teravamini — kas ei olnud sigarettidele midagi kirjutatud?

Sir Walter, kes jälle vaatas saalis ringi, pöördus ümber ja ei olnud tähelegi pannud seda väikest intermezzot.

„Mis — —? Sigaretid? Kes tellis sigarette?"

(Järgneb.)

Sakalamaa elu.

Viljandist.

Wiljandi riigiasutiste ruumid.

Maksuinspektori kantselei ja aktsiisiwalitsus ebakohastes ruumides, politsei liig kõrwalisel kohal, kohtuasutised üksteisest lahutatud ja raudteejaam ei wasta liikumise nõuetele.

Halwad ruumid wigutawad prestiishi ja autoriteeti.

Paar aastat tagasi ei olnud õieti ühelgi Wiljandi riigiasutisel, pääle kohtu, korralikke ruume. Nüüd on olukord weidi paranenud, sest postitelegraaf-telefon ja Eesti Pank on saanud parimad ruumid terwe Eesti kohta. Kuid küllalt on siin weel riigiasutisi, millede ruumid neile häbi peaks tegema.

Wõtame kõigepäält maksuinspektori kantselei ja aktsiisiwalitsuse. Kuskilt kolmandalt poolärklikorralt tuleb neid otsida. Sinna wiiw treppjuba on rohke rahwa jaoks enam kui liig ja päälegi jätab see üsna kasimatu mulje, eriti esimesel kahel korral. Alaliselt pooleldi walmisehitatuks jäänuna paistwast trepikojast kõnesolewate asutiste seesmisesse ruumidesse astuda on aga päris masendaw. Eht ärklikorraline wäike eesruum ja siis suurem ooteruum pole mitte üksnes labased, waid inetult õudsed, nagu ka kogu kantseleiruumid oma wärwimata põrandate, uste ja akendega, milliseid aitab omakorda täiendada sees leiduw mööbel, mis wist on riigi oma. Otse imestama peab, miks need asutised senini ei ole leidnud wähemalt paremaid ruume, kui mööblit pole uuendada tahetud. Wiljandis ei ole enam nii suur korteripõda, et tähtsatel riigiasutistel, kus rahwal palju tegemist, tarwitseks farnastes poolwalmites ja udsust tekitawates ruumides asetseda.

Edasi politsei asukoht on nüüd enam kui halb. Kuigi ta ennegi hää ei olnud, siis nüüd ta ka hääks pole saanud, sest politsei asub liig kõrwalisel kohal ja oli küll asjatu see jonn, millega politsei neisse ruumesse suruti. Hoopis parem oleks politseile olnud igatahes see riigi maja, mis linna käes koolimajana kasutada on ja wana turu ääres asub.

Samuti ka kohtuasutised ei ole kõige paremate ruumidega warustatud. Et suur kohtumaja kitsas on, siis prokuratuur ja kohtuunrijad asuwad mujal, mis ei ole soowitaw, seda enam, et needki pole üheskoos, waid jällegi lahus.

Päris halb on lugu raudteejaamaga. Olgugi et ta alles hiljuti teise korra pääle sai, ei ole see ometigi reisijateruumi laiendamist kaasa toonud. Ooteruumid ja cineland on aga äärmiselt kitsad ja ka wakfali kontor oma pimedate ning korrast ära ruumidega pole kuigi soodne töökoht, weel wähem sobiw ja solidne riigiasutise mahutamiseks. Raudteepolitsei sääljuures asub kuskil nurga taga ja on wöörale päris leidmatu.

Hoopis ilma püsiwate ametiruumideta on töö-inspektor ja metsarewident. Nad mõlemad asuwad erakorterite juures, wiimane neist koguni kõrwalisel kohal.

Ruumide küsimus on aga määratu tähtsusega mitte üksnes neis töötawaile ametnikele, waid ka asutiste prestiizhile ja autoriteedile. Sellepärast peaks kohalikkude riigiasutiste eneste ülimaks mureks olema, et nad enestele korralikud ruumid püüaks soetada.

Paistab, et mõne riigi maja juurde ehitamine ametiasutiste mahutamiseks on paratamatu.

Kohtumaja laiendamine on mõõdapääsematu ja tuleks teostada mida warem, seda parem. Oleks loomulik, et sääl kõik kohtuasutised ruumi leiaks ja poleks sugugi halb, kui ka politsei, mis ju nüüd samale ministeeriumile allub, ka oma ruumid sinna juurde saaks, seda enam, et uue wangimaja walmimisega arestimaja ruumid wabamaks saada wõiawad ja seega uue politseiarestimaja soetamist enam tarwis ei oleks.

Wist küll täiesti uut hoonet nõuab waksal. Wana lappimisega sääl midagi ära teha ei ole. Kuid unte raudteede plaanide tõttu tuleb sellega mõõtawasti paratamatult oodata.

Teisi, ülejäänud riigiasutisi, tuleks aga wõimalikult koondada praeguse Eesti Panga maja ringkonda, kas siis praegustesse politsei ruumidesse wõi uue maja ehitamise teel saadawatesse ruumidesse. Saab aga sõjawägi kaasrmud, siis wõiks neid ka sõjawäe alt wabanenud ruumesse mahutada.

Igatahes praeguses olukorras riigiasutised oma ruumide suhtes kaua enam wiibida ei wõiks.

Karjast

tarwis. Järele küsida „Kaja“ abitalitusest.

Ilmateated.

Loodetawilm neljapäewal, 18. juul.

Keskmise kiirusega läänekaarte tuuled. Pilwine. Paiguti hoowihma. Temperatuur suurema muutuseta.

Ülewaade 17. juulil: Kõrgerõhkkond (765) Kesk-Euroopas ja Norra läänerannal. Madalrõhkkond (745) Põhja ja Kirde Wenes. Jahedawõitu ja mittepüsiw ilm kestab edasi. Hommikul sadas Lätis ja Leedus wihma. Temperatuur pea kogu Euroopas alla 20 kraadi.

Wiljandisse raadionäitus?

Takistusi teewad suured kulud.

Juba wareminigi on Wiljandi raadioharrastajad kaalnud küsimust, kas ei tuleks Wiljandis korraldada raadionäitust, sest siin on ju küllalt raadioärisid ja weel rohkem asjaarmastajaid. Raskusteeb ainult kulude küsimus, sest näitusele tulewad wälja panna ka auhinnad, kuid raadioharrastajaid on ikkagi niiwõrt wähe, et sissetulek pääsetest kulusid ei kata.

Heina ja puuturg

Uuel turuplatsil.

16. sks. algas heina- ja puudemüük uuel turul. Esimest turupäewa olid ilmunud awama ja oma kaupu realiseerima 13 heinamüüjat ja 5 puudega kauplejat.

Surnuaiait kaowad lilled.

Wiljandi surnuaia üle kaewatakse korduwalt, et surnute haudadele wiidud lilled järgmisel päewal enam haual pole ja sageli neid lilli turult tagasi osta wõib. Rahwas on arwamisel, et surnuaia walwamine ei ole küllalt korralik.

Kütti oli püss, kuid poinud luba.

Wiljandi 2. astme rahukohtunik karistas Artur Laasi loata jahipüssi pidamise eest 5-krooniline rahatrahwiga ja püssi konfiskeerimisega.

Autojuhtide eksamineerimise komisjon

peab oma järjekorralist istumist maawalitsuse ruumides tulewal laupäewal, 20. sks.

Wiljandlane uppus Pärnus.

Wiljandi wallast pärit olew 16-aastane Karel Woll uppus 13. sks. Pärnus supeldes. Surnukeha on senini leidmata.

Wiljandimaalt ja Kulgimaa rajalt.

Hobuste üldlugemine.

Wiljandimaa kaitsewäeringkonna ülema korraldusel on hobuste üldlugemine Wiljandimaal 6. septembrist kuni 8. oktoobrini.

Parika rabatee walmis.

Koormatega liikumine wõimata.

Nüüd on Parika tee töödega nii kaugele jõutud, et maawalitsus wõttis selle wastu.

Kuid kas tee endisest parem on, selle juures tuleb tõsiselt kahelda. Nimelt olid maawalitsuse „targad“ teoreetikud wälja arwestanud, et Parika rabatee liikumiskõlwuliseks muutmiseks läheb waja 150 kuubikut kruusa. Tegelikul parandustööl aga ilmnes, et 150 kuubikut kruusa korraga teele pannes, tuli paiguti 10—15 tolli paksune kruusakord. Sellisest kruusahunnikust läbisõitmine on, eriti raskemail koormatel täiesti wõimatu.

Nawesti jõe süwendustööd

algasid läinud nädalal.

Juba ammu on nõutud Nawesti jõe süwendamist, ent senini wiibis see.

Läinud nädalal aga saabusid kohale süwendajad. Alguses tehakse süwendustööd kõsitsi, kuid juba ligemal ajal jõuawad kohale eriti selleks walmistatud süwendusmasinad. Süwendustööd teeb ettewõtja Rosenberg — Suure-Jaanist.

Käesolewal suwel kawatsetakse teha süwendustööd 14 miljoni sendi eest.

Haigused juunis Wiljandimaal

Juunikuus registreeriti maakonnas 27 külgehakkawa haiguse juhtumist ja nimelt: 2 difteriiti, 2 sarlakit, 1 leetrit, 12 tiisikust ja 9 suguhaigust. Wõrreldes läinud aasta sama ajaga, on tänawu tugewasti suurenenud tiisikushaigete hulk.

Läinud nädalal registreeriti 7 nakkushaiguse juhtumist, sellest 3 leetrit, 1 sarlak, 1 tiisikus ja 2 suguhaigust.

Õnnetus Rutikwere sillatöödel.

Wagunett löökas töölisel kolm warwast.

Teisipäewal, 16. sks. juhtus Rutikwere silla ehitustööde juures töölise A. Kirshiga raske õnnetus. Silla juurde mulla kärutamise juures sattus Kirshi wasak jalg waguneti ratta alla, mis kolm warwast ära lõikas ja ühte wigastas. Haige toimetati Põltsamaa haigemajja rawimisele.

Kindral ei salli õgwendust.

Winta-wänta asemele tuleb sikk-sakk.

Käesolewa aasta kewadel moodustati Uue-Wõidu wallawolikogult teede komisjon, kelle ülesandeks oli mitmes kohas tee sihte õgwendada. Wallamaja ja Karula mõisa waheline tee, mida taotsetakse kolmanda klassi teena maakonna teedewõrku üles wõtta, läbistas muuseas kindral Sootsa põllu. Kindral aga teesihi ajamisega nõus ei olnud, waid soowis, et tee winta-wänta endisest kohast lookleks. Kui maawalitsus siiski peaks jääma teisele arwamisele, siis on kindralihärra nõus tee alla maad lubama samast põllust, waid asundustalu nr. 62 piiri äärest, mille tõttu tee kaks terawat nurka sisse teeb. Endine teesiht, mis Tamme päält tuleb, lõikab kindralihärra ühe põllu kahte ossa.

Nagu kuulda, on maawalitsus kindralihärra soowidele wastu tulla otsustanud, nii et wallamaja juurest tulew tee läheks asuniku piiri mööda, tehes enne suurele teele wäljatulekut kaks käänakut sisse.

Uue-Wõidu wallawolikogu soow on, et see tee saaks teedewõrku wõetud.

Uus postiagent. juhataja Lahaweres.

Et senine Lahawere postiagentuuri juhataja Lepp mõnesugustel põhjustel ümberkaudse rahwaga wastollu sattus ning need temaga rahul ei olnud, siis nimetati neil päewil uueks Lahawere postiagentuuri juhatajaks hr. Preemet. Ebo.

Spordiwõistlused Wõhmas.

Spordiwõistluste lõpupidu 21. sks.

Juba teist nädalat kestawad Wõhmas kehalise kaswatuse instruktori Kulli juhatusel spordikursused, millest osawõtt üsna elaw. Kursuste lõpul, tulewal pühapäewal korraldab „Leola“ spordiwõistlused kergejõustikus ning jalgrattasõidus. Samuti on ette nähtud jalgpalliwõistlus Mõisaküla „üloga“, kuna õhtul sportlikude ettekannetega pidu korraldatakse.

Põltsamaa malewa asjad uurimisel.

Kindral Roska ühes Sakala Malewa päälikuga Põltsamaal rewideerimas käinud.

Isegi „filmitsedes“ rewideerimine andis tagajärgesid.

Neil päewil külastasid Põltsamaa malewkonda kaitseliidu ülem kindral Roska ja Sakala malewa päälik kapten Eisenberg. „Küllasõit“ Põltsamaa malewlastele tuli äkki, sedaenam, et kaitseliidu ülem ise austab wäikest Põltsamaad sellise äkilise ilmumisega.

Et selgusele jõuda, mis sääl Põltsamaal siis õige lahti on, pöörduside traaditeel kindral Roska poole. Kahjuks oli aga wiimane sõitnud Tartumaale oma tallu.

Sakala malewa päälik kapten Eisenbergi informatsiooni järele olewat kindrali sõidul olnud süütu siht, nimelt tahetawat Põltsamaa malewkonnale osta mingisugust maja ja selle küsimuse lahendamiseks sõidetudki. See majaküsimus jäänud aga endiselt lahtiseks.

Mis puutub aga Põltsamaa malewkonna asjaajamisse, siis teatab kapten, et kõik pole sääl korras, kuigi just erilist sihilist kuritarwitust märgata ei ole. Oma reisil on hr. Eisenberg pilku heitnud ka malewkonna raamatupidamisele, kus on olnud eksimisi. Põltsamaa omad mehed on küll rewisjoni toimetanud, kuid mingisugustel põhjustel on wead jäänud tähele panemata.

Lühikese aja tõttu ei olnud wõimalik pikemat ja põhjalikumat rewideerimist ette wõtta, kuid seda toimetatakse lähemal ajal, kus siis ka kõik puudused ja eksimused ilmsiks tulewad (kui nad wahepääl aga ära ei „sluta“! Toim.).

Mis puutub spordiwälja ehitamiseks antud summadesse, siis ei olewat neid just raisatud, kuid ebaotstarbekohaselt ja asjatundmatult on summasid kasutatud. Seda wiga olewat aga wõimalik parandada.

*

Seega on nüüd ofalist kinnitust leidnud Põltsamaal ammugi lewinenud kuuldused korraldustest malewkonnas, mis ju ka näiliselt silma torkasid igale, kes käinud malewkonna ruumides, kus kord kaunis „laokil“ mulje jättis.

Et aga kaitseliidu kõrgemad wõimud nii naljawiluks silmad ainult raamatutesse lööwad ja niigi märgatud korraldusi puhul kohe täielikku rewideerimist ei toimeta, on enam kui arusaamatu. Niiwiisi igatahes korralikult ei juhita ühtki organisatsiooni.

Nawesti heinamaad wee all.

Heinategu kesk paremat heinaega liigwee tõttu takistatud.

Soos kohati kelts weel all.

Paljudele Kõo walla talupidajatel asuwad heinamaad Nawesti jõe läheduses, nõnda nimetatud „Mädasoos“. Unawere, Kotsamaa ja Wenewere külade heinamaad peaaegu kõigil suwad sääl. Mõõdunud nädalal tõusis wesi niipalju, et pani kõik heinamaad wee alla. Praegu, kus kõige soodsam heinaaeg, on heinatöö takistatud; mõni talupidaja ei saagi üldse praegu heina teha, peab ootama wee alanemist. Kui aga weelgi wihma tuleb, jääb hein hoopis tegemata.

Wee tõus on tingitud sellest, et Aimla riigimetsa, Olustwere ja Karula waldade weed jookseb „Mädasoost“ läbi. Kraawid ja Nawesti jõgi on ummistunud, seega walgub wesi heinamaale laiali.

Wiimastel aastatel on see wesi otse „Egiptuse“ nuhtluseks talupidajatele; hein jääb tegemata. Mõõdunud aastal jäi hein kõik tegemata; heinamaa muutus otse järweks. Pikisilmi oodatakse Nawesti jõe süwendamist ja kraawide puhastamist.

Mõõdunud nädalal leidsid niitjad soos ½ meetri sügawuses weel keltsa — aina kõmab aga wastu.

„Elukallale kippumine“ Põltsamaal.

Wõhma spordipeo fugaaspommid Põltsamaa majaperemehe aia all.

Kui Põltsamaa kaitseliidu malewkond Wõhmas 7. juulil spordipeo korraldas, siis oli sääl kawas ka ette nähtud lahingudemonstratsioon fugaaspommidega. Et aga wihma kõwasti sadama hakkas, siis jäi see demonstreerimine ära. Kuid et hulk fugaaspomme oli Põltsamaalt selleks ligi wõetud, siis kasutati need ikkagi ära õhtul „mürtsudega“ pidurahwa ligi meelitamiseks. See leiutis andis tol korral ka tagajärgi, sest kõwa wihma pääle waatamata tuli siiski rahwast murruna kokku uudishimust aetuna: mis sääl õige lahti on, et paugud käiwad.

See oli selle asja wiletsam osa. Kuid kurwem osa järgnes weidi hiljemini Põltsamaal.

Nimelt oli keegi põltsamaalane noormees J. pärast fugaaspommide pildumist ühe lõhkemata pommi leidnud ning selle siis ka Põltsamaale kaasa toonud. Kes teab mille pärast wõi mis mõttes oli ta selle hiljemini Sepa tän. 6 majaomanik Lindemani aia alla pistnud, kus see siis ühel päewal teadmata mis põhjusel lõhtes.

„Pomm“ tegi oma töö, muidugi ausalt: aialauad löid alt narmendama ning pauk oli ka kui tubli kahurmürsku kärgatus.

Lindeman, kes tol silmapilgul oli paugukohast waid mõni samm eemal, kohtus loomulikult ära, ning süüdistab nüüd noormeest J-d temale elukallale kippumises.

Praegu on selles „atentaadi“ loos politseiline juurdlus käimas. Ebo.

Ajalugu katuselaastul.

Omapärane dokument ajast, mil Uue lossi põrandad olid määritud eesti werega.

„. . .üks wäga irmus aasta. . .“

Politseilossi taga lõhuti neil päewil endise mõisa kanade- ja sigademaja. Muuseas wõeti maha ka laastukatus ja üksikud laastud laoti ritta. Ühe laastu juures märgati aga, et sellele oli midagi pääle kirjutatud.

Lähemal silmitsemisel leiti laastult katusepärandajate nimed ja pääle selle weel tükk kroonikat, mis paari lausega walgustab tolleaegset seisukorda Wiljandis. Esimesel laastu küljel on järgmised tähendused:

„Katus tehtud 19. oktoober 1906. T. Laur Kabbalast sündinud 17. septembril 1867. Jaan Wares Karulast, sündinud 31. jaan. 1882. Wana katus olli Persti mehe Jaan Norteni tehtud 1880. aastal.“

Teisel laastuküljel olid aga sõnad, mis nähtawasti suure rutuga kritseldatud:

„Sel aastal on wäga palju Eesti werd walatud. Ka selle schlossi põrandad on Eesti werega üle määritud. üks wäga irmus aasta.“

Laastul rohkem sõnu ei olnud, kuid juba need paar sõna ütlewad palju. Nähtawasti tapeti 1906. aastal eestlasi ja seda isegi uues lossis, sest „selle schlossi põrandad on eesti werega üle määritud“. Arwatawasti toimetati lossis tapmisi suure saladusekatte all, ainult lossitöölistel oli wõimalus jälgida tapmist. Senini on säilinud ainult kuulujutud sellest, et lossi keldrites on inimesi tapetud, kuid leitud katuselaast on wist ainukene sellesarnane dokument, mis laseb walgust heita 1906. aasta saladustesse.

Wõimalik, et need isikud weel elawad, kes tookord katust parandasid. Wõimalik ka, et nad ehk mäletawad weel nii mõndagi tollest ajast.

Kohustuste waba linnawalitsus.

Linnast wäljawiiwad kruusateed wõimatus seisukorras.

Kas linnawalitsuse sundimiseks pole wõimu?

Wiljandi linnawalitsus, linnapää Maramaaga eesotsas, on kuulsaks saanud oma fantastiliste kawatsustega, alates linna snpellinnaks muutmise „mudabassseinidega“ Uueweskil ja lõpetades uulitsasillutamisega Wiljandi „tulewikulinnas“. Kuid sääljuures unustatakse reaalsed wajadused hoopis ja muu seas teede korrashoid eriti linnast wäljawiiwatel teedel ei huwita linnawalitsust põrmugi.

Sel ajal kui maakonnas oli käimas kibe teetegemine, pole linnawalitsus mõelnudki selle pääle. Nii on see igal aastal olnud ja on ka tänawu. Ei aita kaebused, ei kirjutamised. Linnawalitsus ignoreerib täiesti makswaid seadusi teede ja tänawate korraspidamise kohustuse kohta ja nähtawasti ei mõtlegi linnast wäljawiiwaid teid korraldada.

Hiljuti asuti Riia tee wõi Loodi tee linnaosas kiwitee tegemisele. Wäljapääs Loodi poole sünnib nüüd Prantsuse ja Inglise tänawate kaudu. Need tänawad, samuti ka Reinu mõisa wäljatee, on aga niiwõrt korrast ära, et liikumine koormaga päris wõimatu. Kuiwa ilmaga saab ju weel kuidagi läbi, wihmasadude aegu pole aga teha midagi. Teekäija on ise lahendanud linnawalitsusele üksköitse küsimuse. Kust tee wõimatuseni halb, sääl pööratakse wäljale, kaswagu ees, mis tahes. Nii on Reinu mõisa wälja rahwaseas tuntud „hääletamise“ põllulappidest mitmed sõtkutud. „Hääletajad“ ei tohi nähtawasti sarnast liikumist keelata, kuna nad peawad mõistma linnawalitsusega wastamisi üksteist.

Palju paremas seisukorras pole ka Wastemõise kulud wäikesele Aidu wallale ülejõukäiwaks. on maamehed küllalt oma weoriistu lõhkunud ja hobuseid tapnud. Tee kuni linna piirini pole parandust näinud ja on maakonna teedest, mis muidugi pole hääd, weel mitu korda halwem.

Kuid mis lähewad sarnased maised hädad korda sotsialistlikule linnawalitsusele? Neil on ju omad õhulossid! . .

Siiski peab küsima, kas tõesti pole wõimu, mis Wiljandi linnaisadele nende kohustusi teede korroshoiu suhtes meelde tuletaks. Maamees.

Lapsed linna päewakodus.

Kui wanemad lähewad töösse, siis tuuakse lapsed linna hoolekande osakonna ruumides asuwasse päewakodusse.

Neil päewil awati linnaomawalitsuse poolt ülalpeetaw laste päewakodu. See on asutis, kuhu, nagu juba nimigi näitab, tuuakse lapsed seks ajaks, mil wanemad ise töösse lähewad ja mudilased seega peawad üksinda jääma. Päewakodu asub linna hoolekande osakonna ruumides, praegu on kodus lapsi alla kahekümne, kuid seda arwu suurendatakse warsti 24 pääle. Ruumid ei ole just awarad, kuid suwel, mil looduses ruumi küllalt, saab läbi. Päewakodu uuesti remonteeritud köök on aga kaugelt parem ja awaram, kui linna pärislasrekodu oma. Magamisetuba, kus lapsed weedawad ainult ühe puhkustunni, on ülemisel korral, kitsas, kuid walgete wooditega ja puhtate waipadega ja jätab üsna meeldiwa mulje.

Lapsi päewakodusse wõetakse 3—8 aasta wanaduseni. Rõhuw enamus on kehwikute lapsed, kuid waatamata sellele eranditult kõik korralikult ja isegi hästi riietatud. Päewane tegewuskawa on nooremate muidugi mängimine, kuna wanemad peawad wahetewahel tegemist tegema ka raamatutega ja wihuga. Ilusatel ilmadel walgub aga kogu rahutu element kaswatajate järelewalwe all mägedesse ja linna gümnaasiumi õuele.

ülalpidamisekulud katab linnaomawalitsus ja riik, osalt aitawad kaasa ka need tööstused, kus laste wanemad teenistuses ja jõukamatelt wanematelt wõetakse ka osa ülalpidamise kuludest.

Kuiwõrt hädatarwiline on päewakodu, seda näitawad juhtumised, et päris jõukad wanemad on läinud palumas, et nende lapsed wõetaks päewakodusse — ülalpidamise eest lubades maksta igasugust nõutawat hinda — sest omapääd tõju jäädes lähewad noored poisid-plikad sagedasti ülekäte. Kahjuks piiratud ruumi tõttu aga kõiki sellisid soowe rahuldada ei saa, kuna päewakodu on esijoones ette nähtud just kehwemate tööliste lastele.

Mudilased tuuakse päewakodusse kell 7 hommikul, sest siis harilikult lähewad wanemad töösse. Siin lapsed mängiwad, jõõwad ja õpiwad kuni õhtul kella 5-ni, mil wanemad pisematele järele tulewad ja suuremad ise koju lähewad.

See on asutis, mille järele on igatahes karjuwam wajadus, kui paljud meie kaehärrade „sotsiaaluuenduste“ järele mudabassseinide ja muude kõlawate nimetuste all.

Wiljandi kaupmehed tüssajate küüsis.

Holstre mehed kaupmeeste Tiku ja Käärí petmise pärast kohtus

Johan Peeti (Ottot) süüdistati, et tema on mõõdunud aasta 13. detf. ilmunud Wiljandi kaupmehe Tiku juurde ja esitanud Holstre walla Pirmastu pudukaupmehe Järwe kirja, millega Järw palus endale saata 33 krooni eest mitmesugust pudukaupa. Paha aimamata anti Johan Peedile nõutud kaup wälja. Hiljemini tunnistas Järw tema nimel saadetud kirja wõltsituks ja juurdlus wiis kuriteo jäljed Juhan Peedi juurde.

Süüdistus tuli arutusele Wiljandi rahukohtuniku juures, kus tunnistajate seletuste põhjal Juhan Peet (Otto) rahukohtuniku poolt 2 kuuks wangi mõisteti.

Süüalune kaebas edasi, andes üles uusi tunnistajaid. 13. sks. oli Wiljandi-Pärnu rahukogus J. Peedi edasikaebus arutusel. Kaebealune süüdi ei tunnistanud. Kohus mõistis J. Peedi 2 kuuks wangi tinginusi ja kaudma kohtukulud.

Laupäewal oli rahukogus teise Wiljandi kaupmehelt, „oksitud“ J. Käärilt kauba wäljapetmise asi.

Holstre walla elanikke J. Peeti ja Lupja süüdistati J. Kääri poolt, et need on temalt 13. detf. l. a. 40 krooni eest kaupa wälja petnud, öeldes, et nad wiiwad seda Holstre, Pirmastu pudukaupmehe Järwele. Süüalused on waremini rahukohtuniku poolt õigeks mõistetud. Selle otsusega polnud aga Jul. Käär rahul ja kaebas rahukogule edasi, kes süüalused siiski jälle õigeks mõistis.

Põltsamaal wajab laste mänguplatsi.

Lasteaia pidu tõestas lasteaia täiesti wäärt tegewust.

Põltsamaal peeti pühapäewal, 14. sks. linna pargis lasteaia pidu. Wäikesed mudilased, arwu poolest kuni kuussümmend, liikusid korralikus reas pargi kõlakoja poole. Kell 4 pl. awati pidu segakoori lauluga, millele järgnesid: lastekoori laul, eesti rahwatantsud, ilulugemised ja lõpuks A. Kitzbergi 1-waatuslik nali „Onu Zipul“.

Palju lõbu ja nalja tegi wäikeste tegelaste julge ning kawakindel etteastumine, millest paistis lasteaedniku prl. L. Roosmanni töö ja hool. Mitte üksnes oskust lastega ümberkäimises, waid ka emalikust õrnusest ja hoolest andis see pidu tunnistust lasteaedniku kohta, kuna siin on tegemist ju 4—8-aastaste lastega.

Kahtlaje ilmastiku tõttu ei olnud pidu tuluroow Põltsamaa naisseltsile. Kuid seda rohkem peaksid Põltsamaa linnaisad omad lahked käed awama.

Ei oleks liigne, kui linnawalitsus mõtleks ka nende laste pääle, kes enam lasteaiale oma wanaduse ja arenemise poolest ei wasta, kuid soowiksid siiski kuskil aega mõnusasti weeta — nimelt, laste mänguplatsi läheks siia hädasti tarwis. Naisselts ei ütleks wististi ka sellise ettewõtte juhtimisest ära, kui ta linna poolt saaks wäikest toetust. Kaswatuslikus mõttes teeks linn sellega kodanikkudele-lastewanematele hääd meelt. meelt.

Allkirjadekogumine ei aita.

Paistu 2. astme täienduskooli suhtes jääb Aidu wallanõukogu otsus jõusse.

Et Paistu teise astme täienduskooli ülalpidamise kulud wäikesele Aidu wallale ülejõu käiwaks muutuwad, sellest on „Sakalas“ mitmel korral kirjutatud. Kuid wallawolikogu on enamusega otsustanud täienduskooli edasi pidada.

Hiljuti hakkasid mõned Aidu walla elanikud, eesotsas siin omamoodi tuntud Elmar Waresega, koguma allkirju täienduskooli sulgemiseks, mille tulemuseks oli, et umbes 300 allkirja kokku saadi. Suurem osa allkirju on kogutud üksikutele lehtedele ja mis otstarbeks neid kogutud on üksikute lehtede järele raske otsustada, samuti ei tea seda paljud allkirja andjad ise ka mitte, kuna nendeks osutuwad sageli meie suwised „rändlinnud“ — umbkeelsed Petserimaalt.

Need kogutud allkirjad saadeti Wiljandi maawalitsusele protestiks wallawolikogu otsuse wastu. Maawalitsus waatas protestkirja läbi ja leidis, et põhjust poke wallawolikogu otsust protesteerida, mille tõttu ka wallawolikogu otsus jõusse jääb ja Aidu wallal Paistu täienduskooli ülal pidada tuleb.

Meie ei hakka siinkohal enam arutama, kas see samm on Aidu wallale kasuks wõi kahjuks. Mainime waid seda, et sarnaste allkirjadega kunagi asja parandada ei saa ja sellepärast inimesed nende andmisel ettewaatlikumad peaksid olema, sest sageli pole libedakeelsed allkirja otsijad sugugi üldsuse huwide eest wäljas, waid ajawad teisi sihte taga.

Sassis wallapiirid Taewerel ja Wastemõisal.

üks küla Wastemõisast sünniks Taewerele, teine Taewerest Wastemõisale.

Maawalitsus asju lahendada ei julge.

Osa Taewere walla Lituwere ja Wõllikülade elanikke esitasid Wiljandi maawalitsuse ees palwega, et Lituwere ja Wõlli külad Taewere wallast eraldataks ja Wastemõisa walla külge liidetaks. Maawalitsuse administratiivosakonna juhataja andis nende külade eraldamise asja Taewere walla alt Wastemõisa ja Taewere wallawolikogudele otsustamiseks.

Wastemõisa wald oli nõus Lituwere ja Wõlli külasid wastu wõtma, sest nad asuwad walla keskel, kuid Taewere wald ei pooldanud nende külade äraandmist.

Hiljemini tuli teistelt Lituwere ja Wõlli külade elanikkudelt maawalitsusele palwe, et nad ei soowigi Taewere wallast külade eraldamist, sest Taewere wallamaja asub Suure-Jaani alewis, kus asuwad ka kiheltonna tähtsamad asutised, mille tõttu sääl alaliselt külaelanikkudel käimisi on. Wiimati suudeti ka neid elanikke, kes Taewere walla alt külade lahutamist nõudsid nii kaugele wiia, et nad oma waremini antud palwe maawalitsuselt tagasi wõtsid.

Administratiiwosakonnalt wõeti üles ka Epra küla küsimus, mis asub Suure-Jaani alewi läheduses, kuid praegu kuulub Wastemõisa walla alla. Epra küla elanikkudel aga erilist soowi ei ole Wastemõisa walla alt lahkumiseks ja üleminekuks Taewere walla alla, olgugi et Taewere wald on nõus Epra küla enda külge liitma.

Maawalitsus oma esmaspäewasel koosolekul kaalus neid küsimusi ja tuli otsusele, et praegu ei ole küllalt põhjusi nende külade eraldamiseks, mille tõttu ka neid asju maawolikogule otsustamiseks ei anta. Seega jääwad need kolm küla samade waldade alla, kus nad praegu on, sest praegune maawalitsus üldse ei julge asuda lahendama sassis wallapiire.

Kõo ja Soosaare ressis.

Wenewere algkooli kulude katmise pärast käiakse kohut iga aasta.

Paenaste ja Wenewere külad tüli põhjuseks.

Kõo ja Soosaare walla wahelt on mõist kaks läbi jooksnud Wenewere algkooli kulude jaotuse pärast. Wenewere algkoolis käiwad Soosaare walla Paenaste asunduse lapsed, kuid Soosaare wald ei ole kunagi nõus sarnasel määral kooli ülalpidamise kulusid tasuma, kui seda Kõo wald nõuab. Sellest on tekkinud alalised kohtuprotsessid, mis kuni riigikohtuni ulatuwad.

Ühel ilusal päewal otsustas Kõo wallawolikogu paluda maawalitsust Paenaste asundust Soosaare wallast eraldada ja Kõo walla külge liita. Soosaare walla rahwas sellest kuulda saades, oli wäga pahane ja wolikogu tegi maawalitsusele ettepaneku Wenewere küla Kõo wallast eraldamiseks ja Soosaare walla külge liitmiseks.

Maawalitsus oli huwitatud, missugusele seisukohale jääwad Paenaste asunikud ise, kas nad on nõus Soosaare walla alt Kõo walla alla üle minema. Maawalitsusele saabuski Paenaste asunikkudelt kiri, milles nad soowi awaldasid Soosaare walla alla edasi jääda.

Neid asjaolusid arwesse wõttes, otsustas maawalitsus Paenaste asunduse liitmist Kõo walla külge ära lõpetada.

Muidugi käib nüüd omawaheline tüli Soosaare ja Kõo waldade wahel endise hooga edasi ja Wenewere algkooli ülalpidamise kulude jaotuse pärast käiakse igal aastal mitu korda kohtutes asju klaarimas.

Räpane wanadekodu Uusnas.

Terwishoidlikul rewisjonil selgus, et Uusna walla wanadekodu ei wasta kõige algelisematele terwishoidlikkudele nõuetele. Seinad on lupjamata, põrandada katkised jne. Otse pöörane ja harwa ettetulew on aga wanadekodus walitsew mustus. Toad on täis lutikaid, prussakaid ja teisi sarnaseid elukaid.

Kuigi laoskonna arst wanadekodus walitsewatele korratustele Uusna wallawalitsuse tähelepanu on juhtinud, ei ole wallawaltisus senini midagi puuduste kõrwaldamiseks ette wõtnud. Nüüd tegi maawalitsus Uusna wallawalitsusele kohuseks wiibimaa asuda wanadekodus walitsewa mustuse kõrwaldamisele.

Õnnetu surma läbi lahkus meie hulgast 13. juulil s. a. kell 4 p. l. meie armas poeg ja meie hää wend

Karl Heinrich Woll

Sügawas leinas wanemad, õde ja wend.

Matuselehti

trükib ja leinalintidele :: päälkirju walmistab ::

Sakala Trükikoda

Wiljandis, Lossi tän. 22, postkast 32, telefon 2-31.

Wastemõisa Põllumeeste Kogu

korraldusel peetakse 21. juulil s. a. Kimastu talus täielik

lõhkeasjanduse kursus

Kursustel annab juhatust P. K. seltsi instr. Villikse. Algus kell 9 homm. Maks osawõtu eest 50 snt. Juhatus.

MAJARAAMATUID

ja wolikirjaplanke soowitab oma laost ja trükib kiirelt erisoowidele kohaselt

SAKALA TRÜKIKODA

Wiljandis, Lossi tän. 22.

S.-Jaani W. Tuletõrje Ühing

Pühap., 21. juulil s. a. ilusal Lembitu Linnamäel

Suwepidu

Kawas: 1) Kell 1/24 tuletõrje rongikäik S.-Jaani alewist peoplatsile 2) Linnamäel: Muusikalised ettekanded. Kõne: Suure-Jaani kihelkonna minewikust — õp. A. Westren Doll. Mitmesugused rahwalõbustused, raketid, ilutulestik, jaanituli j. n. e. Alkoholiline eine laud. Juhatus.

Kõiksuguste riiete keemilist puhastamist,

soowikorral 1—3 päewaga saadab korda ajakohaste abinõudega

Riidewärwimisewabrik ja keemil. pesemiskoda

R. Natus — Wiljandis,

Tartu tän. 24. Telefon 59.

Sakala Pank

Lossi tän., oma majas, telefonid: 3 ja 14

Sakalamaa suurem ja wanem rahaasutus

Põhikapital Kr. 250.000.—

Wõtab raha hoiule ja maksab kõigekõrgemat prots.
Annab laenusid wekselite, obligatsioonide ja muude kindlustuste waastu.
Ostab ja müüb wälisraha.
Saadab raha igasse kodumaa linna ja alewisse, kus rahaasutused olemas.
Teimetab kõiki muid pangaoperatsioone.

Panga juures kinnitus a-s. „Eesti Lloidi" pääagentuur

Pudu- ja teraskauba suurladu

M. Fürst, Wiljandis

Tartu t. 13, Sakala Panga m., tel. 117

Soowitan omast laost eht Austria

Postpasuna wikateid,

luiske, kõietamisekette,

labidaid, sõnnikuharke, akna- ja uksehingi, lukke, kremone, tormihaake, pööri, kruwisid ja

naelu kõigis pikkustes ja muud ehitusmaterjali

Kaupmeestele ja ehitajatele kõige soodsam ostukoht. Müük suurel ja wäiksel arwul, hinnad odawad.

Austusega

Markus Fürst.

Abja-Paluoja ühispiimatalitus wajab kohe

naisõpilast

Soowitaw warem meiereis töötanud.

Soowiawaldused ühes lähema eneselkirjeldusega ja palgatingimustega saata Abja-Paluoja ühispiimatalituse juhatajale, Abja.

Dr. M. Brin

Waksali tän. 34

Sisemised ja suguhaigused.

Wastuw. 10—12, 4—6.

Olen tagasi jõudnud.

Wõtan haigeid wastu 10—12, 3—5.

Dr. J. Lewin

Närwi- ja üsehaigused.

Haigete wastuwõtmine jälle eudisel ajal kella 9—12 ja 4—5

Dr. A. Zastrow

Mõisaküla Piimaühing annab wälja wähempakkumise teel Laatresse

aurumeierei ehitusetöö

21. juulil 1929. a. kell 2 p. l. Laatre kõrtsi juures, H. Liigand'i ruumides. Tingimised ja plaanid pakkumise päewal mõni tund enne pakkumist säälsamas saadawal. Ühing jätab omale õiguse ka tööd mittewähempakkujale wälja anda.

Lähemad raudtee jaamad: Mõisaküla — 5 klm. ja Laatre — 2½ klm. Juhatus.

Laupäewal, 20. juulil s. a. kell 11 enne lõunat

müüakse

enampakkumisel surnud G. Kiwikink'i warandus, mis koosneb mitmesugusest mööblist, majatarbeasjadest ja riietest. Oksion peetakse ära Reinu tee nr. 3-b (Grossi nahawabriku taga, endine Wiljandi m. kiwist elamu). Lähemaid teateid saab kurator J. Uri'lt, Oru tn. 8, igapäew kella 8—2.

Joonestuste järele walmistab Tallinna hinnaga

klišeesid

Sakala Trükikoda, Wiljandis, Lossi tän. 22

Kõige suurem raudwoodite ladu

Telefon nr. 2—78. **„Säde"** Wiljandis, Posti tän. 26.

Suures wäljawalikus kõige uuemates mudelites

raudwoodeid

Pikema aja järelemaks. Odawamad hinnad, kui mujal.

Puuwooditele reformpõhjad alati saadawal. Tarwitaja, põhjad teatud firma traadist, mis ei weni, on alati saadawal ainult raudwoodi itehases

„Säde" Mäe tän. nr. 12, telefon nr. 2-78.

Hää trükitöö

on igale ärile, ettevõttele, asutisele jne. parimaks reklaamvahendiks — see on vana tõde. Kes ei usu, et Viljandiski tehakse häid trükitöid, see veendugu selles, vaadeldes väljapanekuid

Sakala Trükikoja

vaateaknal, Lossi tän. nr. 22.

Laatsaretist tagasi

Dr. Ernst Ilmarinen

Sisemised haigused.

Wastuw. 10—12, 4—6.

Raamatupidamist

kahekordse itaalia ja ameerika süsteemi järele, kaubandusrehkenduft, kirjawahetuft, kiirkirja ja masinakirja õpetan kiirelt ja põhjalikult igale soowijale üksikult ja gruppides.

End. kaubanduskool. inspektor

Arthur Lieberg,

Wiljandis, Ilmarise tän. 33.

End. õpilastest on kohtadel: mitmed pangadirektorid, pääraamatupid. pankades, suurtes kaubanduslikkudes ja tööstuslikkudes ettewõtetes kassapidajad, korrespondendid ja muud ametnikud omawalitsustes ja ühistegel. asutistes.

Saksakeelt rääkijat

kaswatajat

wajatakse 2-aastase lapse juurde. Teatada „Alko" kauplusie Tartu tän. 7.

Teenija-

koht töökoja korrashoidmiseks saada konditriäris. E. Kurrik, Lossi tän. 22.

Waja saksa- wõi wenekeelt rääkijat

teenijat

hotell „Metropoli".

Puuseppa,

kes hästi tööd tunneb, kohe tarwis pikemaks ajaks Kirikumõisa tän. 9.

A. Wendeström.

Wajan Wardi meisa

kraawikaewajaid

kuni 10 meest. Teateid saab Raudna poest.

Noor haritud neiu palub

kohta

ärisse õpilaseks, laste juurde wõi midagi muud. Küsida slt.

Kellel on ausat ja korralikku perenaist tarwis? Olen 40 a. wana, lesk ja soowin wastawat

kohta

Aadress: Tallinn, Uusmaailma tän. 26—11, A Allik.

Elektritarwitajad!

Wõistlemata odawate hindadega teen maitserikkalt igasuguseid uusi

elektrisisseseadeid,

parandan ja täiendan tarbekorral wanu. Töö eest täielik wastustus.

Ilmuda Kantremaale Belgia tänaw nr. 12.

Tüdrukut,

soowitaw keskealist, kes oskab keeta ja loomi talitada wajatakse maale haritud perekonda wähema majapidamise tarwis. Üles anda Wiljandi kirikumõisas J. Latiku juures neljapäewal, kella 10—12.

Ühetoaline

korter

kõigiga üürile anda Meeme tänaw nr. 13.

Kanaarialind

tulnud. Kätte saab kuul. kulude eest Raudtee tän. 5.

Ostan puhast

õie-mett

Ed. Kelwets, Lossi tn 14

Müüa

Juudi tän. 11, korter 1, pähklapuu kummut tualetpeegliga, 4 kappi, 1 köögilaud, uus Singeri masin käsi wõi jalaga, weinipudelid korwiga ja muid asju.

Jakobsoni tän nr. 32,

1 suur sõõgilaud klappidega ja 1 lapsewoodi.

Näha igapäew kella 9—6 pl.

Suure-Kõpu „Punas"

wõtab „Sakala" tellimisi wastu ja müüb üksiknumbreid

kaupmees Kallak.

Müüa wäheyruugitud

wiljaniidumasin

Aidu w. „Sowal".

Sepatöö-riistad

müüakse wabatahtl. oksjonil 21. juulil kell 2 päewal Suure-Jaanis sepp Taewere juures.

Müüa hääd kaswawat

ristikheina

Tuhalaane wallas Wolmre talus. Küsida pr. Ritsonilt.

Odawalt müüa küljekorwiga

mootor-ratas

„Indian". Näha reedel, 19 ja laupäewal, 20. juulil s. a. Wiljandis, Lembitu pst. 21.

Kuulutus

Teadustan, et on saada Wiljandi Kõsti kiwiõõwi pääl häid telliskiwe ja põllutorusid.

O. Sankowsky.

Ann Kupitsa poolt ära kaotatud hobusepass. wälja antud Tarwastu wallawalitsuse poolt 8. jaan. 1921. a. nr. 850 all, tunnistatakse

makswusetaks.

Wallawalitsus.

Mina oma surnud mehe Johan Kibe wõlgade eest tegude eest

ei wastuta

Anette Kibe.

Puiatu end. kõrtsis, J. Patha kaupluses

on „Sakala"

üksiknumbrid müügil.

W.-Kariste

„Undimaal" wõtab „Sakala" tellimisi wastu postitalu juhataja

härra Parul.

Perekonnaseisu teated.

Wiljandi linna perekonnaseisuametis on 21. juunist kuni 4. juulini 1929. a. registreeritud:

Sünde:

Helga Taar, Theodor-Woldemari ja Gabriele Claire-Milly tütar, Aksel Mihkelson, Johani ja Erika-Irene poeg, ülo Rüütel, Jaani ja Anna p., August-Wambola Grünberg, August-Johannese ja Emmi-Aurelie p.

Abiellumisfoowe:

Arnold-Alfred Hiiop — Tallinnast ja Helmi Kiwikink — Wiljandist, Jegor Mironow — Wiljandist ja Ann Luugus — Wiljandist.

Abiellumisi:

Egon-Adolf Laube ja Adele-Lisette Hein, Walter-Adam-Reinhold Lange ja Gerda-Auguste Mömbo.

Surnutena:

Hendrik Rebane — 48 a. wana.

O-ü „Alko" weinitehas

ostab eelolewal hooajal piiramata arwul

karusmarju — tikerberi walminuid, mustasõstraid, punaseid sõstraid

ja maksab kõrgemat turuhinda.

Suuremaid aiapidajaid, kes huwitatud oma terwe saaduste müügist, palume pöörata aegiasti isiklikult wõi kirjateel lepingu sõlmimiseks Wiljandi, Lossi t. nr 34, o.m.

Moosipurke

kõiges suuruses, ka õhukindla kaantega, soowitab odawate hindadega

S. Donde ja Co.

Tartu tän. 7.

Hääd tööteljad maalerid

wõtawad wälis- ja siseremonte linnast kui ka maalt wastu. Kirjalikud pakkumised s. l. talit. „Hää töö" all.

---

21. juulil s. a. kell 12 p. saatwad Wiljandi walla „Kärksi" koolimaja

puukuuri ehituse- ja muud parandusetööd

wähempakkumisel wälja antud. Hoolekogu.

Ostan lambawillu

ning wahetan riide ja lõnga wastu.

J. Labi Wiljandi, Kauba tän. 5.

Raadio.

NELJAPÄEVAL, 18. JUULIL.

Tallinn. 19 orkestri kontsert. Rossini: Regina, avamäng. Grunov: Sevilla tantsijanna. Pouget: Ballet Louis XIV. Sulivan: Danse Gracieuse. Fall: Pompadour, valss. Sitt: Gavott. Vitteborn: Pidu pöialpoiste riigis, süit. Chopin: Masurka nr. 5. Dvorzak: Menuett. Marss. Vahepääl esineb solistina hr. H. Shüts, viiulil. — 21 raadiokontrolör hr. R. Esop: Vestlus ringhäälingu kasutamisest. — 21.30 päevauudised.

Berliin. 12 ja 15 grammofon. — 17 kõned. — 18 laulud. — 19 kõned. — 22 kontsert. Lõpuks tantsumuusika.

Daventry exp. 16.45 sümf. kontsert. — 17.30 orel. — 18.30 lastetund. — 19.30 orel. — 20 tantsumuusika. — 21 sõjaväeorkestri kontsert. — 23.15 tantsumuusika.

Helsingi ja Lahti. 12.05 kontsert. — 19.15 lastetund. — 20.25 kontsert. — 20.55 balalaika. — 21.15 kontsert. — 22.15 sõjaväemuusika.

Riia. 18 grammofon. — 18 raadiotehn. kõne. — 20 sümf. kontsert.

Viin. 12 kontsert. — 17 päälel. kontsert. — 19.30 sõnaline. — 21.05 kontsert. — Lõpuks õhtune kontsert.

Stokholm ja Motala. 19.30 grammofon. — 21 ajav. muusika. — 21.55 kõned. — 22.40 sonaat D-mollis.

Moskva. 11.30 muusika. — 16.30 kammermuusika. — 20 kergesisul. kontsert.

Varssav. 13.05 grammofon. — 19 solistide kontsert. — 20 kõned. — 21.30 rahval. kontsert. — 23.45 tantsumuusika.

Praaga. 12.30 grammofon. — 14.15 sõnaline. — 18.55 saksa eeskava. — 19.25 kõned. — 22 viiuli komponistid. — 22.35 polkad. — 23.20 grammofon.

REEDEL, 19. JUULIL.

Tallinn. 15.30—16.30 grammofon. — 19 m.-s. „Edu" orkester Harjumäelt. — 21 esperantokeelne nädalakroonika (ins. V. Vaher). — 21.10 maajndusteadlane hr. A. Keller: Eesti kaubalepingud välisriikidega. — 21.40 päevauudised.

Berliin. 11 ja 15 grammofon. — 16.30 kõned. — 18 ajav. muusika. — 20 kõned. — 21 muusika.

Daventry exp. 17 tantsumuusika. — 18.30 lastetund. — 19.30 kerges. muusika. — 22 kontsert. — 23.15 tantsumuusika.

Helsingi ja Lahti. 12.05 kontsert. — 19.15 lastetund. — 20 operett. — 22.15 sõjav. muusika.

Riia. 18 grammofon. — 19 kõned. — 20 rahv. kontsert.

Viin. 12 muusika. — 17 päälel. kontsert. — 18.45 akadeemia. — 19.50 kõned. — 20.45 huumor lauludes. — 21.40 kammermuusika. — Lõpuks õhtukontsert.

Varssav. 13.05 grammofon. — 16.40 sõnaline. — 19 mandoliinide kontsert. — 20 mitmesugust. — 21.30 sümf. kontsert.

Stokholm ja Motala. 19 sõnaline. — 19.20 talupoja muusika. — 19.40 grammofon. — 20.30 kõned. — 21 sõjav. kontsert. — 22.40 muusika.

Moskva. 11.05 päevauudised ja kontsert. — 16 emadele. 18 raadioleht. — 20 ülekanne teatrist.

Praaga. 12.30 grammofon. — 17 sõnaline .— 18.45 saksa eeskava. — 21.45 laule. — 23.20 jazz.

Vastutav toimetaja H. Jürisson. Trükitud SAKALA TRÜKIKOJAS, Viljandis. Väljaandja SAKALA KIRJASTUSÜHING.